

Täysistunto

Keskiviikko 6.11.2024 klo 14.00—16.27

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.27.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.58) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.58—16.27).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpideoitteet

Puhemiesneuvosto on 5.11.2024 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpideoitteet TPA 58–66/2024 vp.

3. Jenni Pitkon vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 64/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.11.2024 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.11.2024 kello 13.

4. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 69/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Pekka Aittakummun.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

5. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 70/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseneksi edustaja Pekka Aittakummun.

6. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 71/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varajäseneksi edustaja Pekka Aittakummun.

7. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 72/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Pekka Aittakummun.

8. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 73/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan varajäseneksi edustaja Ari Koposen.

9. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 74/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Ari Koposen.

10. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 75/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Merja Rasinkankaan.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 68/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 19/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 5.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Eemeli Peltosen ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena, ja edustaja Anna Kontula on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 3 mukaisena. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

71 §

Mietintö ”jaa”, Eemeli Peltosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 58; poissa 53 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

72 §

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensin äänestetään edustaja Kontulan ehdotuksesta edustaja Peltosen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Eemeli Peltosen ehdotus ”jaa”, Anna Kontulan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 17; poissa 55 (äänestys 2). Tässä äänestyksessä voitti Eemeli Peltosen ehdotus.

2) Mietintö ”jaa”, Eemeli Peltosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 58; poissa 53 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Mietintö ”jaa”, Eemeli Peltosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 59; poissa 51 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 68/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 5.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Marko Asell on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 45; poissa 51 (äänestys 5).

2. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 45; poissa 51 (äänestys 6).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 51/2024 vp sisältyvät 1 ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon (EUMAM Ukraine)

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2024 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 12/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 12/2024 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Edustaja Tytti Tuppuraisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ulkoministeri Elina Valtoselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Keskustelu

14.08 **Tytti Tuppurainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta on hyväksynyt yksimielisen mietinnön koskien Suomen osallistumisen jatkamista — vuonna 2022 alkaneeseen sotaan liittyen — Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon.

Ukrainan tukeminen humanitaarisella ja taloudellisella avulla sekä sotilaallisella avulla on kaiken kaikkiaan asia, josta Suomessa vallitsee suuri yksimielisyys. Avun antamista tukevat kaikki eduskuntapuolueet, ja sillä on vahva kansalaismielipiteen tuki. Yksimielisyys Ukrainan tukemisessa on ymmärrettävää ja perusteltua.

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan I artikla asettaa maailmanjärjestön päämääräksi hyökkäystoimien tukahduttamisen. Jokaisen valtion oikeus puolustaa itsenäisyyttään ja koskemattomuuttaan on muutoinkin ollut koko kansainvälisen oikeuden tärkeimpiä periaatteita. Vastenmielisyytemme sotaa kohtaan ei ole merkinnyt oikeutetun puolustuksen kieltämistä. Tällaiseen puolustukseen on jokaisella valtiolla oikeus pyytää apua muilta mailta. Katsomme, että kansainvälinen laki ja oikeus ovat Ukrainan puolella ja meillä on velvollisuus Ukrainaa auttaa.

Itsenäisyyttään puolustava Ukraina taistelee koko sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolesta. Hyökkääjä on ensimmäistä kertaa sitten toisen maailmansodan asettanut kyseenalaiseksi eurooppalaisen suvereenin valtion alueellisen koskemattomuuden ja uhkaa tällä tavoin viedä maanosamme synkkiin menneiden vuosisatojen valloitusotien aikoihin. Lisäksi on perusteltua todeta hyökkääjän syyllistyneen sotarikoksiin ja muihin raikeisiin ihmisoikeuksien loukkauksiin. Ukraina taistelee yhteisten arvojemme puolesta: demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion puolesta. Suomen kansalaismielipide on ymmärrettävästi Ukrainan puolella. Valtioneuvoston selonteossa ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä annettu tuki on oikeudellisesti ja myös moraalisesti perusteltua.

Ärade talman! Ukrainas sak är vår. Vi är eniga, vi är beslutsamma.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä voidaan todeta, että yksimielisyys Ukrainan tukemisesta ei rajoitu Suomeen. Hyökkäyssodan alettua Euroopan unioni on osoittanut kykyä toimia vakavan tilanteen edellyttämällä tavalla. EU:n sotilaallinen avustusoperaatio on muutanut EU-maiden poliittista tahtoa käytännön toimiksi.

Unionin operaatio European Union Military Assistance Mission in Support of Ukraine käynnistyi sodan ensimmäisenä vuonna Ukrainan pyynnöstä. Siihen osallistuu tällä hetkellä 24 EU:n jäsenmaata ja näiden lisäksi Norja. Operaation strategisen tason johdosta ja koulutuksesta vastaa unionin sotilasesikunnan sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavara. EU:n alueella toteutetussa operaatiossa on edistetty yksilöllisen ja kollektiivisen koulutuksen keinoin Ukrainan asevoimien sotilaallista kykyä. EUMAM-operaatio tukee tehokkain toimin Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä siviilien suojelua.

Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta. Yli kaksisataa suomalaiskouluttajaa on osallistunut 4 500:n ukrainalaisen koulutukseen. Suomalaisten osallistuessa toimintaan valiokunta pitää tärkeänä, että kouluttajien turvallisuudesta pidetään huolta. Vaikka välittömät sotatoimet eivät uhkaa koulutukseen käytettäviä EU-maiden alueita, on koulutuksen isäntävaltioiden myös pystyttävä turvaamaan sekä operaatiota

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

että siihen osallistuvia kouluttajia hyökkääjän tiedusteluelinten mahdollisilta sabotaasi- ja terroritoimilta.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta tukee Suomen osallistumisen jatkamista EUMAM-operaatioissa. Valiokunta korostaa olevan hyvin tärkeää, että EU jatkaa päättävistä tukeaan Ukrainalle auttaakseen sitä käyttämään sille kuuluvaa oikeutta puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan, puolustaa alueellista koskemattomuuttaan ja suvereniteettiaan sekä suojella siviileitä. Sotilaallista tukea Ukrainalle on annettava niin pitkään kuin tarvitaan. Sitä on annettava niin paljon kuin tarvitaan. Tämä näkökohta on otettava lähtökohdaksi arvioitaessa pidäkkeiden ja rajoitteiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation maaperältä. Läntisten toimijoiden, demokratioiden on päästävä asiassa ratkaisuun pikaisesti. On välttämätöntä, että hyökkääjä saadaan nyt pysäytettyä, ettei sotilallisen voiman käyttöä laittomien tavoitteiden saavuttamiseksi hyväksytä. On välttämätöntä antaa tukea Ukrainalle, että se voi saada takaisin hyökkääjän miehittämät alueet, turvata kaikkien kansalaistensa ihmisoikeuksia.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä olevaan koulutusoperaatioon osallistuminen on osa Suomen laaja-alaista tukea Ukrainalle. Siihen kuuluvat myös humanitaarinen apu, kehitysyhteistyö, materiaalituki, puolustusmateriaalituki sekä koulutustuki. Valiokunnan yksimielisen kannan mukaan on tärkeää, että Suomen monipuolinen tuki jatkuu. On myös selvää, että Ukraina tarvitsee enemmän — entistä enemmän — sotilaallista, poliittista, humanitaarista ja taloudellista tukea niin EU:lta, Natolta kuin muiltakin demokratiaa ja oikeutta tukevilta mailta ja kansoilta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Tänä päivänä olisi kummallista, mikäli emme arvioisi Ukrainan tukea maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Yhdysvaltain vaalien tulos antaa aihetta huolelliseen arviointiin. Vaatimus Euroopan omasta panoksesta puolustukseen yleensä ja Ukrainan tukemiseen erityisesti on entistäkin ajankohtaisempi. [Ben Zyskowitz: Oikein!] Euroopan on näytettävä, että se hoitaa oman osansa puolustuksesta. On myös tarpeen Yhdysvaltojen suuntaan korostaa, ettei sota Ukrainassa ole sota vain Euroopassa. Iranin hyökkääjälle antama aseapu ja viimeisimpänä Pohjois-Korean välitön osallistuminen taisteluihin osoittavat, että sodalla on globaalit ulottuvuudet. Yhdysvallat ei voi eristäytyä Euroopasta. Niin, voiko tässä sanoa, että vanha sanonta on nyt ajankohtainen: vaikka et ole kiinnostunut sodasta, sota on kiinnostunut sinusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ulkoministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.15 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa Ukrainan vahvaa tukemista eri tavoin niin kauan kuin on tarpeen. Suomi jatkaa Ukrainan kokonaisvaltaista tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustustarvikeavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun kautta. Suomi tukee Ukrainaa myös kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta. Euroopan unionin, mukaan lukien sen jäsenmaiden, vahva ja yhtenäinen tuki Ukrainalle on välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selonteon Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainan asevoimia kouluttavaan EUMAM Ukraine -operaatioon. Operaation kansainvälistä mandaattia jatketaan kahdella vuodella 15.11.2026 asti. Jotta mahdollisiin lisäkoulutustarpeisiin voidaan vastata, Suomi valmistautuu osallistumaan operaatioon enintään 60 sotilaalla kansainvälisen mandaatin mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Ukrainan asevoimien koulutustarve jatkuu mittavana ja jatkaa muuttumistaan sodan kulun mukana. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation toimesta. Kuten ulkoasiainvaliokunta mietinnössään toteaa, Suomen tulee sekä kahdenvälisesti että osana Euroopan unionia ja Natoa jatkaa laaja-alaista tukeaan Ukrainalle mukaan lukien puolustusmateriaalituki. Osallistuminen on merkittävä osoitus Suomen ja EU:n tuesta Ukrainalle ja sen asevoimille.

Kiitän valiokuntaa myös sen huomioimisesta, että operaation joustavuus on tärkeää, jotta sillä voidaan vastata nopeasti Ukrainan muuttuviin ja kehittyviin tarpeisiin. Samoin kiitän valiokuntaa sen huomioimisesta, että operaation riskiarviota tarkennetaan jatkuvasti operaation suunnittelun ja osallistumisen edetessä, sekä kiitän suomalaisjoukon turvallisuudesta huolehtimisen painottamisesta.

Pidän tärkeänä myös valiokunnan huomioita yhtäältä Ukrainalle annettavan avun koordinaation merkityksestä Naton kanssa sekä kokonaisvaltaisen lähestymistavan keskeisestä asemasta EUMAM-operaation toimeenpanossa. Kuten sekä ulkoasiainvaliokunta että puolustusvaliokunta toteavat, Suomen rooli kouluttamisessa voi olla hyvinkin merkittävä ottaen huomioon myös Suomen asevelvollisuusjärjestelmän kautta saavutettu osaamis pohja.

Arvoisa puhemies! Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Operaation edetessä uudelle mandaattikaudelle myös muut koulutusaiheet ovat todennäköisiä. Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puolan ohella enenevässä määrin myös muissa operaation alla toimivissa maissa. Koulutustoimintaan on osallistunut yli kaksisataa suomalaiskouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta.

Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaatioon sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten osalta ovat alustavan arvion mukaan vuonna 25 noin 11,6 miljoonaa euroa ja vuonna 26 noin 11,9 miljoonaa euroa. Kustannukset jaetaan ulkoministeriön ja puolustusministeriön kesken. Vuosien 25 ja 26 kustannukset katetaan nykyisten määrärahakehysten puitteissa.

Kiitän eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa ja puolustusvaliokuntaa käsittelyyn osallistumisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja valiokuntia työstä erinomaisen selonteon eteen — selonteon, jolla vahvistetaan Suomen osallistuminen EU:n sotilaalliseen tukiohjelmaan Ukrainalle. Venäjän laiton, raaka hyökkäyssota Ukrainaan osoittaa selvästi, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta. On äärimmäisen tärkeää, että Suomi osallistuu toimiin Venäjän saattamiseksi vastuuseen tämän hyökkäyssodan vaikutuksista ja rikoksista.

Suomen tuki Ukrainalle jatkuu monella rintamalla. Meidän on oltava valmiita kasvattamaan tätä tukea kaikilla mahdollisilla tavoilla — mukaan lukien sotilaallinen tuki — ja osallistumaan myös Ukrainan jälleenrakentamiseen, kun sen aika koittaa, sillä Ukraina taistelee juuri nyt maailman demokratian, Euroopan ja myös Suomen puolesta. Meidän on tuettava Ukrainaa niin pitkään kuin se on tarpeen, sillä kyse on koko Euroopan vakaudesta ja rauhasta.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Arvoisa puhemies! Ukrainan puolustajien rohkeus ja sitkeys ansaitsevat tukemme, ja Suomen osaamisella on tässä merkittävä rooli. Meillä on kokemusta asevelvollisuusjärjestelmästä, jonka kautta saavutettu osaaminen tuo kouluttajille erinomaiset valmiudet kouluttaa Ukrainaan sotilaita. Juuri tämä osaaminen on avainasemassa, kun Ukrainassa koulutetaan uusia sotilaita puolustamaan maataan. Kun Ukrainassa järjestetään uusia liikemahdollisuuksia, meidän ja muiden länsimaiden on otettava entistä suurempi vastuu heidän sotilaidensa koulutuksesta. Suomalaiset ovat kouluttaneet jo yli neljä ja puoli tuhatta sotilasta Ukrainaan. Suomen panostus näkyy näin konkreettisesti Ukrainan puolustusvalmiuden vahvistamisessa, mikä puolestaan on yhteinen eurooppalainen etu.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa Suomen osallistumisen merkitystä EUMAM-operaatioon. Operaatioon osallistuu 24 EU:n jäsenmaata, ja meidän on tärkeää olla mukana osana tätä joukkoa. Tämä on vahva viesti Suomen ja EU:n tuesta Ukrainalle ja sen oikeudelle puolustautua. Näin toimien pidämme yllä Euroopan yhteistä turvallisuutta, demokratiaa, ihmisarvoa ja oikeusvaltioperiaatetta. Ukraina on meille olemassaolon kysymys. Slava Ukraini! — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

14.23 Jarmo Lindberg kok: Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on vakava muistutus siitä, että Euroopan turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Jos Ukraina kaatuu, koko Euroopan vakaus ja turvallisuus vaarantuvat. Siksi Ukrainaa on tuettava kaikin keinoin niin kauan kuin se on tarpeen.

Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta EU Military Assistance Mission in Support of Ukraine, EUMAM Ukraine, -avustusoperaation toimesta. Ukrainalaisotilaat ovat palanneet koulutuksen suorittettuaan Ukrainaan puolustamaan kotimaataan. Koulutettavien kokonaismäärä vastaa noin kolmen vuoden koulutettavien varusmiesten kokonaismäärää täällä Suomessa, eli se on erittäin merkittävä.

Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on kouluttanut tähän mennessä yhteensä noin 4 500 ukrainalaisotilasta, mikä vastaa puolestaan Karjalan prikaatissa koulutettavien varusmiesten määrää yli vuoden ajalta. Vuonna 2024 EUMAM-koulutusten kustannukset ovat yhteensä noin 17 miljoonaa euroa.

Suomalaisten sotilaiden antama koulutus on ollut perus- ja erityiskoulutusta, kuten tässä jo mainittiin. Suomalaiset sotilaat ovat saaneet koulutuksestaan hyvää palautetta. Tämä ei ole mikään ihme, sillä suomalaiset ovat erikoistuneita kouluttamaan nimenomaan asevelvollisia, joita koulutettavat ukrainalaisetkin erityisesti ovat. Vuosien kouluttajakokemus antaa erinomaiset valmiudet tehokkaaseen koulutukseen. Ukrainalaisten kouluttamisesta saatavaa palautetta voidaan hyödyntää kotimaan asevelvollisten koulutuksen kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa. On tärkeää, että Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hallitus on osoittanut varoja kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin korvaaviin hankintoihin. Tätä seikkaa ulkoasiainvaliokunnan mietinnön lisäksi korostettiin myös puolustusvaliokunnan antamassa lausunnossa. Pidän itsekkin tärkeänä, että Suomen Ukrainalle antaman puolustusmateriaalituen korvaus on täysimääräinen Puolustusvoimille.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomi valmistautuu jatkamaan osallistumista Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon enintään 60 sotilaalla 15. marraskuuta 2026 saakka. Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin sekä tähän liittyviin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin. Ulkoasiainvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä todetaan, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteokoon.

Arvoisa puhemies! Meidän on tuettava Ukrainaa niin kauan kuin tarve vaatii. Etulinjan maana meille on tärkeää, että Venäjän naapurimaataan Ukrainaa vastaan kohdistama aggressio ei saa tulla palkituksi. Eduskunnan ja Suomen tulee seisoa vahvasti Ukrainan tukemisen takana. Tämä avustusoperaatio on yksi askel tiellä kohti rauhaa ja vakautta Euroopassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.27 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon EUMAMiin on tärkeä ei ainoastaan kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien vaan myös oman turvallisuutemme kannalta. Valtioneuvosto on esittänyt avustusoperaation jatkamista, ja Suomi valmistautuu jatkamaan osallistumistaan tähän operaatioon marraskuuhun 2026 saakka.

Käytännön tukemme koostuu koulutus- ja neuvonantotehtävistä, joita toteutetaan EU-jäsenmaiden alueella, kuten Puolassa ja Saksassa. Tämä tuki auttaa ukrainalaisia sotilaita tehtävässään, joka on heidän kotimaansa puolustaminen mutta välillisesti myös eurooppalaisen vakauden ja vapauden puolustaminen. Suomen tuki Ukrainalle ei rajoitu vain sotilaalliseen apuun, se ulottuu kehitysyhteistyöhön, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut 3,1 miljardia euroa Ukrainan tukemiseen, joista noin 2 miljardia euroa on kohdennettu puolustusmateriaalitukeen. On myös tärkeää muistaa ja muistuttaa, että tukemme ei ole yksittäinen teko, vaan pitää olla osa laajempaa eurooppalaista ja kansainvälistä sitoutumista. Euroopan unioni ja sen jäsenmaat ovat antaneet Ukrainalle yhteensä 39 miljardin euron edestä sotilaallista tukea. EU:n taloudellinen, humanitaarinen ja sotilaallinen apu on ollut ratkaisevaa Ukrainan selviytymisen kannalta, ja tämän tuen on jatkuttava niin kauan kuin se on tarpeen.

Arvoisa puhemies! Ukrainan sotilaallisia valmiuksia on tuettava määrätietoisesti ja jatkuvasti, jotta heillä olisi tulevaisuudessa mahdollisuus neuvotella rauhan ehdoista tasavertaisina. On selvää, että täydellinen rauha ei ole aivan nurkan takana, mutta Ukrainan on kyettävä saavuttamaan neuvotteluasema, joka mahdollistaa hyväksyttävän rauhan. Tämä on mahdollista vain, jos Ukraina kykenee puolustautumaan ja ylläpitämään suvereniteettiaan. EUMAM-operaatio ja Suomen osallistuminen siihen ovat keskeisiä elementtejä tässä kokonaisuudessa.

Suomi tukee vahvasti myös Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämistä. Tässä painopiste on siinä, että Euroopan puolustusteollinen kapasiteetti on saatava kasvamaan ja puolustustarvikkeiden sisämarkkinoita on vahvistettava, eikä vain Ukrainan tukemista varten vaan nimenomaan myös Euroopan oman puolustuskyvyn varmistamiseksi.

Suomi aikoo olla aktiivinen toimija myös Ukrainan jälleenrakentamisessa. Vuosina 2024—2028 Suomi kohdistaa Ukrainalle kehitysyhteistyöksi määriteltyä tukea vähintään 290 miljoonaa euroa. Tämä raha ei mene pelkästään sodan tuhojen paikkaamiseen vaan

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

pitkäaikaisten yhteistyöalueiden, kuten oikeusvaltion, koulutuksen ja energian ja ympäristöturvallisuuden kehittämiseen. Ukraina tarvitsee apua yhteiskuntansa jälleenrakentamiseksi, ja Suomi on valmis olemaan tässä työssä mukana.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa, että Suomen osallistuminen EUMAM-operaatioon on välttämätöntä myös meidän oman turvallisuutemme kannalta. Venäjän aggressiivinen toiminta Ukrainassa on selkeä viesti siitä, että autoritääriset voimat ovat valmiita haastamaan demokraattiset arvot ja kansainvälisen oikeuden. Jos emme tue Ukrainaa tässä taistelussa, vaarannamme myös omat periaatteemme ja turvallisuutemme. Suomen tulee olla sitoutunut tukemaan Ukrainaa niin kauan kuin se on tarpeen. Tämä tuki ei ole vain poliittinen päätös, se on inhimillinen velvollisuutemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.32 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on siis ulkoasiainvaliokunnan mietintö selonteosta eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon EUMAM Ukraine.

Arvoisa puhemies! Tämä Ukrainaa tukeva EUMAM-operaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta, ja sen tavoitteena on ollut koulutuksella edistää Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä ja tukea näin Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä.

Operaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU:n jäsenmaata sekä EU:n ulkopuolisista maista Norja. Ukrainan koulutustarve jatkuu saadun selvityksen mukaan mittavana ja jatkaa muuttumistaan myös sodankulun mukaan. Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EU-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen, ja koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on osallistunut tähän mennessä yhteensä noin 4 500:n ukrainalaisotilaan koulutukseen. Kiitos kaikille näille osajille ja kiitos sille, että meillä Suomessa on tällaista osaamista. Suomen tuki jatkuu pyyteettömänä.

Arvoisa puhemies! Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaatioon ovat alustavan arvion mukaan vuonna 2025 noin 11,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 noin 11,9 miljoonaa euroa, eli puhumme isoista rahasummista.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko käy läpi Suomen laaja-alaista tukea Ukrainalle. Siihen kuuluvat humanitääriin apu, kehitysyhteistyömateriaalituki, puolustusmateriaalituki sekä koulutustuki, ja Ukraina on tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyökumppanimaa. Suomi on tukenut Ukrainan pidemmän aikavälin kehitystä myös siviilikriisinhallinnan keinoin, ja tämä tuki jatkuu.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on ollut järkyttävä, ja päivittäin saamme kuulla kauheuksista, mitä sotarintamalla tapahtuu. Uhrien lukumäärää tuskin kukaan vielä tietää. Ne paljastuvat vasta sitten, kun sota on ohi — toivottavasti pian.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa kolme teemaa esille tästä ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä. Täällä todetaan, että kun koulutustilaisuudet ovat kunkin isäntämaan vastuulla, valiokunta on todennut, että riskiarviot olisi kuitenkin tärkeitä tehdä. Valiokunta toteaa, että siellä ei ole juurikaan suuria vaaratilanteita, mutta olisi tärkeää, että näiden suomalais-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

joukkojen turvallisuudesta huolehditaan ensisijaisesti. Kysyisinkin ministeriltä: miten tätä pidetään huoli, että suomalaiset kouluttajat ovat siellä turvassa?

Toinen asia, minkä haluan nostaa esille — sen, mikä valiokunnan mietinnössä mainitaan — on tämä Ukrainalle annettavan avun koordinaation keskeisyys. Sillä ennalta ehkäistään myös korruptiota ja toimitaan oikeaoppisesti.

Kolmantena asiana haluan nostaa esille sen, mitä puolustusvaliokunta totesi omassa lausunnossaan. He sanoivat, että Suomen antama puolustusmateriaalituki tulee korvata Puolustusvoimille täysimääräisesti, ja perustelevat myös tätä havaintoaan sillä, että suurella tuella, jota Ukrainalle annetaan, Suomen oma kansallinen puolustuskyky voi samalla vaarantua, ja sen takia on tärkeää, että Puolustusvoimille korvataan täysimääräisesti se, mitä he antavat eteenpäin, esimerkiksi laitteistoa ja kalustoa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston selonteko osallistumisesta Euroopan unionin yhteiseen avustusoperaation on äärimmäisen tärkeä. Venäjän karkea hyökkäys Ukrainan, itsenäisen valtion kimppuun, heidän alueensa loukkaaminen ja itsemääräämisoikeuden vaarantaminen, on teko, jota Euroopassa ei missään nimessä pidä hyväksyä. Ulkoasiainvaliokunta on asiassa tehnyt erinomaista työtä. Kannattaa panna merkille, että se on myös yksimielinen mietintö, ja uskon, että koko eduskunta sitä kaikilla tavoilla tukee. On aivan erinomaista, että Euroopan unioni on tällaisen 24 valtion yhteisen operaation saanut aikaiseksi ja tuki Ukrainalle jatkuu.

Ukraina käy tällä hetkellä sotaa vapaan Euroopan ja itsemääräämisoikeuden ja demokraattisen päätöksenteon puolesta. Kukapa olisi 15 vuotta sitten uskonut, että Euroopan ytimessä ruvetaan käymään sotaa, suurimittaista sotaa, jossa todella tehdään kaikki ne mahdolliset ilkeydet, mitä sodassa yleensä voidaan tehdä.

Nyt kun olemme tässä tilanteessa, niin meidän pitää pitää huoli siitä, että olemme demokraattisten valtioiden tukena omalta osaltamme, ja annamme sen tukemme, minkä pystymme ja mihin meidän voimavaramme riittävät. Tärkeää on huomata myös se, että Euroopan unionin yhteinen toiminta, varsinkin tänä päivänä, kun Yhdysvaltoihin valittiin juuri uusi presidentti — lehtitietojen mukaan nyt on jo varmistunut, että uuden presidentin nimi tiedetään varmuudella jo nyt... Tässä tilanteessa tällainen selonteko on äärimmäisen tärkeä, koska se on myös viesti Yhdysvaltoihin päin, että Euroopan unioni on tässä asiassa yhtenäinen ja pystyy toimimaan määrätietoisesti Ukrainan hyväksi. Toivottavasti tämä viesti luetaan siellä erään juhlihan puolueen pääkonttorilla, missä tällä hetkellä varmaan melkoiset juhlat ovat menossa. Uskon, että se viesti on sinne kantautunut, ja Suomen ministerit, ulkoministeri varsinkin, kun seuraavan kerran käynte Yhdysvalloissa, ehkä tästä valitun presidentin kanssa pääsette keskustelemaan.

Sitten lopuksi: Arvoisa puhemies! Kun Suomi on eri tavoin tukenut, humanitääristä tukea ja koulutustukea ja sitten myös rahallista tukea on annettu, ja ennen kaikkea sotilaiden kipeästi tarvitsemia varusteita, niin kuten tässä mietinnön lopussa todetaan, on aivan välttämätöntä, että kun Suomen armeija luovuttaa tiettyjä kalustoja tai materiaalia taistelukentälle Ukrainan sotilaille, niin tämä sitten Suomessa korvataan täysin, niin että meidän oman armeijamme taistelukyky säilyy ja pystymme samalla tavallaan uudistumaan, kun voimme näitä kalustoja kierrättää tällä keinoin, antaa pois jotakin ja hankkia uutta tilalle, ettei vain pääse käymään niin, että meidän puolustuskykymme heikkenee.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Ulkoasiainvaliokunta on tehnyt erinomaisen hyvän mietinnön. Siitä kiitos ulkoasiainvaliokunnalle ja ministerille myös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.39 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Halusin nousta oikein tänne puhujakorokkeelle kommentoimaan tätä ulkoasiainvaliokunnan yhtenäistä mietintöä EUMAM-operaatiosta Ukrainassa ja Suomen osallistumisesta siihen. Se on arvo, että tämä mietintö on yhtenäinen, että kaikki puolueet Suomessa haluavat tukea Ukrainaa. Tiedättekö, että se ei ole itsestäänselvyys edes Euroopassa? Todella monissa maissa keskustellaan siitä, mihin raha laitetaan. Kuitenkin Ukraina taistelee koko länsimaisen demokratian puolesta. Tämä on myös, aivan kuten edustaja Hoskonen sanoi, viesti meiltä Yhdysvaltoihin, että Eurooppa on Ukrainan puolella, ja meidän tulee viedä viesti sinne Yhdysvaltoihin, että myöskin heidän tulee seisoa loppuun asti Ukrainan puolella. Ja jos tässä tapahtuu rauhanneuvotteluja, niin ei voi olla niin, että Euroopan tai varsinkaan Ukrainan yli näitä neuvotteluja käydään.

Tällä EUMAM-operaatiolla on todellakin ollut merkitystä. Siihen ovat osallistuneet Euroopan unionin 24 jäsenmaata ja Norja niiden lisäksi. Mielestäni oli huikeaa se, että 60 000 ukrainalaista sotilasta on pystytty kouluttamaan tällä. Meillä on Suomessakin omaa vahvaa osaamista, jota tässä selonteossa nostettiin. Nostettiin sen lisäksi osaamista koulutusoperaatioissa Britanniassa miinanraivauksen peruskoulutukseen osallistumalla ja F16-lentokoulutusta tukemalla, käyttäjä-, huolto- ja tyyppikoulutusta Suomessa ja tämäntyyppistä ja moneen otteeseen tässä mainittua humanitääristä apua, kehitysyhteistyötä, materiaalitukea ja puolustusmateriaalitukea sekä koulutustukea. Se, mikä oli huomionarvoista siellä valiokunnassa, on myös se, että kaikilla oli yhtenäinen näkemys siitä, että se, mikä Puolustusvoimilta viedään, se tulee Puolustusvoimille myös antaa.

Kokonaisuudessaan on hyvä, että Suomi seisoo Ukrainan rinnalla niin kauan kuin sille on tarvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.42 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle, ja niin pitää jatkaakin tässä tilanteessa. Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa, ja apua annetaan monessa muodossa. Sotilaallisen tuen lisäksi humanitaarista apua menee myös järjestöjen kautta, ja tietysti otamme vastaan pakolaisia ja autamme heitä.

Euroopan turvallisuus on vedenjakajalla. Koko turvallisuusjärjestelmä Euroopassa on aivan ennenkuulumattomalla tavalla haastettu. Puolustamme vapautta, turvallisuutta, demokratiaa ja oikeusvaltiota. Puhe sotaväsymyksestä länsimaissa kuulostaa jopa hieman irvokkaalta. Mikä oikeus meillä on puhua sotaväsymyksestä kirjoituspöytämme takana? Me päätämme vain siitä, annammeko jotain tukea vai jätämmekö antamatta. Sotaväsymyksestä voisivat puhua ihmiset, jotka näkevät todellista sotaa Ukrainassa henkensä, terveytensä, läheisensä vaarantaen. Meillä ei kerta kaikkiaan ole edes varaa puhua mistään sotaväsymyksestä. Euroopan on ylipäättään otettava suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan varsinkin tässä tilanteessa, kun USA:n sotilaallisen ja muun tuen jatkuminen on presidentinvaalien johdosta hieman kysymyksen alla.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Itseäni hieman hämmentää myös se, kuinka vähän muuttuneet tilanteet vaikuttavat länsimaiden toimintaan ja reaktioihin. Esimerkiksi Pohjois-Korean rooli on nyt vahvistettu ja se on tiedossa, ja vastareaktiota ei näy eikä kuulu. Se on suorastaan hämmäntävää ja surulista.

Puolustusvoimille on annettava kaikki tuki ja materiaallinen korvaus siitä, miten he tukevat Ukrainaa. Tähän kiinnitimme huomiota puolustusvaliokunnassa sekä ulkoasiainvaliokunta omassa mietinnössään. Näin se pitää olla. Omasta puolustuksesta ei voi tässä tilanteessa tinkiä.

Tässä käytettiin hyvä puheenvuoro Ukrainan yli neuvottelemisesta. Tilanne on toivottavasti jossain vaiheessa se, että rauha saadaan, mutta se pitää olla sellainen rauha, jossa Ukraina on mukana täysimääräisesti. Ukrainan yli ei saa neuvotella.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiinnitän huomiota siihen, miten rajat vuotavat. On tiedossa, että suomalaisia tai kaksoiskansalaisia, molempia varmasti, matkustaa eri reittejä pitkin Venäjälle ja heillä on mukanaan tuotteita, joita heillä ei saisi olla mukanaan. Toivon, että tähän asiaan on puututtu ja puututaan ja se on seurannassa ja tehdään kaikki se, mitä voidaan tehdä, jotta tällaisten tuotteiden vienti esimerkiksi Narvan kautta pysäytetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.46 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Suomi on toiminut esimerkillisesti Ukrainan tuen suhteen ottaen huomioon maamme väestön koon, sotilaalliset kyvykkyydet. Taloudellisessa mielessä, ottaen huomioon bkt:mme, olemme yksi Ukrainan merkittävimmistä tukijoista. Siihen vahvasti liittyy myös tämä EU:n koulutusoperaatio, jossa suomalaisten on erittäin hyvä olla mukana. Ja toisaalta, miksi emme olisi mukana? Olemmehan me itse olleet tämän saman vihollisen hyökkäyksen kohteena vuosikymmeniä aikaisemmin. Vihollinen on siinä suhteessa sama ja taistelu on sama ja varmasti lopputuloskin on sama, että aivan samalla tavalla kuin Suomi, myös Ukraina tulee voittamaan ja saa elää vapaana ja vauraana ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan ja suunnata katseensa sinne, minne ukrainalaiset itse haluavat mennä elikkä länteen ja eurooppalaiseen yhteyteen.

Mutta vaikka tätä sotilaallista avustus-, koulutusoperaatiota nyt jatketaan ja toteutetaan, niin kuitenkin on aina hyvä tiedostaa, että Ukraina tarvitsee enemmän taloudellista, poliittista, humanitaarista ja sotilaallista tukea ja ennen kaikkea kaikkien rajoitteiden ja pidäkkeiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation alueella. Ei voi olla niin, että samaan aikaan, kun venäläiset sotilaat tiputtelevat drooneista kranaatteja ukrainalaisiviilien niskaan, Ukraina joutuu taistelemaan vapautensa ja kansalaistensa puolesta toinen käsi selän takana. Toivottavasti Suomesta lähtee vahva viesti eurooppalaisiin päätöksentekopöytiin tässä suhteessa: että Ukrainan on annettava käyttää kaikkia niitä keinoja, jotka YK:n peruskirja sille antaa itsepuolustukseksi tätä hyökkäystä kohtaan.

Olen itsekkin hieman huolestuneena seurannut tätä keskustelua, mihin edustaja Kiurukin hyvin viittasi eli tähän sotaväsymykseen Euroopassa. Olen samaa mieltä, että meillä ei pitäisi olla mitään sotaväsymystä. Me annamme vain rahaa sinne periaatteessa. Periaatteessa annamme sinne vain rahaa samalla, kun toiset taistelevat ja kuolevat oman maansa puolesta. Me loppujen lopuksi pääsemme eurooppalaisina maina tässä aika helpolla. Siinä suhteessa toivon, että eurooppalaisella tasolla puheet sotaväsymyksestä eivät yleisty vaan tukea annetaan.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Toivon tietysti tässä koulutusoperaatiossa ja laajemminkin Ukrainan tuessa nimenomaan sitä päättävyyttä ja riipeyttä. Sota on kestänyt jo kohta kolme vuotta. Me tiedämme, että Venäjällä autoritaarisena, itsevaltaisesti johdettuna maana on aikaa. Heillä on aikaa tappaa omia sotilaitaan, heillä on aikaa odottaa, koska lännen sietokyky, kestävyys katkeaa, koska kansalaismielipide länsimaissa alkaa kääntymään Ukrainan tukea vastaan, ja silloin he ovat voittaneet, ja tätä me emme saa antaa tapahtua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.49 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Aivan aluksi haluan sanoa, että edustaja Kokko piti edellä erinomaisen puheenvuoron.

Hyvät kansanedustajat, tänä aamuna selvisi, että Donald Trump voitti USA:n presidentinvaalit. Lainaan Johannes Virolaista, joka sanoi: ”Kansanvalta on puhunut, pulinat pois.”

On kaikki syy toivoa, ja myös Suomessa ja laajemmin Euroopassa tehdä työtä sen puolesta, että Yhdysvallat presidentti Trumpin johdolla jatkaa Ukrainan tukemista. En ole tässä suhteessa kovin suuri optimisti, mutta työtä on tämän puolesta tehtävä. USA:n pitää itse asiassa tukea Ukrainaa enemmän kuin tällä hetkellä, ja USA:n pitäisi antaa Ukrainalle oikeus käyttää saamiaan aseita sotilaskohteisiin myös Venäjän puolella. Kuten edustaja Kokko totesi, on täysin kohtuutonta ja jopa järkyttävää, että tässä tilanteessa Ukraina, jonka kimppuun on hyökätty, jonka vapautta ja itsenäisyyttä uhataan, joutuu käymään tätä puolustusotaa erällä tavoin toinen käsi selän taakse sidottuna.

Riippumatta siitä, mitä Yhdysvallat tulee tekemään suhteessaan Ukrainan tukemiseen, Euroopan on vahvistettava omaa tukeaan Ukrainalle. Tarkoitin sotilaallista tukea, taloudellista tukea, humanitääristä tukea. Ja myös eurooppalaisten suurten maiden tietysti pitäisi antaa Ukrainalle oikeus käyttää saamiaan aseita täysin kansainvälisen oikeuden mukaisesti sotilaskohteisiin myös Venäjän puolella. Näin voidaan paremmin estää niitä Venäjän murhaavia hyökkäyksiä, joita lähes joka päivä ja joka yö suuntautuu Ukrainaan, suuntautuu Ukrainan siviilikohteita vastaan.

Yhdysvaltain uusi presidentti Donald Trump on puhunut siitä, että hän pystyisi lyhyessä ajassa aikaansaamaan rauhan Ukrainaan. Me kaikki tässä salissa, tässä maassa, Euroopassa haluamme rauhaa Ukrainaan. Sitä kaippaa ennen kaikkea Ukrainan kansa, joka on joutunut kärsimään tästä Venäjän provosoimattomasta, raakalaismaisesta ja rikollisesta hyökkäyksestä. Mutta sanon suoraan, että sellainen rauha, jossa Venäjä kokisi, että tähän hyökkäykseen kannatti lähteä, saatiin palautettua, kuten Putin on itse sanonut, Venäjälle aiemmin kuuluneita alueita, kannatti siis rikkoa kaikki kansainväliset sopimukset, kannatti hyökätä, kannatti syyllistyä julmiin sotarikoksiin, tämä kaikki kannatti — tämä rauha, jota emme tavoittele — merkitsisi siis sitä, että Venäjä kokisi, että oli järkevää ja hyödyllistä lähteä tähän hyökkäykseen. Sellainen rauha, ehkä nyt lainausmerkeissä, olisi hyvin vaarallinen rauha. Se rohkaisisi Venäjää ja sen nykyjohtoa jatkamaan tällä linjalla, ottamaan takaisin lisää alueita, jotka ovat aikanaan kuuluneet Neuvostoliittoon tai ehkäpä Venäjän imperiumiin. Tällainen rauha olisi äärettömän vaarallinen maille, jotka ovat kuuluneet Neuvostoliittoon, kuten Baltian maat, tai Venäjän imperiumiin, kuten muun muassa Suomi.

Nyt tarvitaan tukea Ukrainalle, enemmän tukea Ukrainalle USA:sta ja Euroopasta, ja Suomessa tarvitaan omasta puolustuskyvystämme riittävästi huolehtimista. [Tytti Tuppurainen ja Jani Kokko pyytävät vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, yksi minuutti, olkaa hyvä.

14.54 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna me Euroopassa heräsimme uuteen vastuun aikaan. Aivan kuten edellä edustaja Zyskowicz totesi, Yhdysvaltain vaalit tarkoittavat meille väistämättä sitä, että me tulemme joutumaan ottamaan entistä enemmän vastuuta omasta puolustuksestamme, omasta turvallisuudesta ja entistä suuremman vastuun Ukrainan tuesta.

Mutta on tärkeää pohtia ja kysyä, löytyykö Euroopalta sitä vastuunottokykyä. Sitä päätäväisyyttä kysyttäisiin nyt. Ukrainassa on käynnistymässä jo kolmas sotavuosi, sotatalvi. Tukea tarvitaan nyt. Ulkoministeri Valtonen, miten te arvioitte nyt näiden, toki vasta varhaisten, tietojen valossa Yhdysvaltojen presidentinvaalien seurauksia Euroopalle? Onko meillä päätäväisyyttä ottaa kohtalomme omiin käsiimme niin, että Eurooppa pystyy vastaamaan omasta turvallisuudestaan ja tässä tilanteessa antamaan Ukrainalle sen tuen, poistamaan pidäkkeet läntisten aseiden käytöstä, mitä Ukraina nyt tarvitsee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Varattujen puheenvuorojen lista on nyt siinä määrin lyhyt, että emme avaa laajempaa debattia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.55 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omalta osaltani kiittää ulkoasiainvaliokuntaa tästä yksimielisestä mietinnöstä. Kiitokset myöskin valtioneuvostolle ja puolustusvaliokunnalle, joka tähän työhön osallistui.

Täällä aivan ymmärrettävästi ihan kaikki puhuvat tämän Ukrainan tuen jatkamisen tärkeydestä. Me täällä Suomessa kaikki ymmärrämme, millainen naapurimaa Ukrainalla on. Tästä yleiseurooppalaisesta operaatiosta huolimatta Euroopasta kuitenkin valitettavasti kuuluu myös toisenlaisia ääniä. Täällä ainakin edustajat Kokko ja Kiuru käyttivät termiä ”sotaväsytys”. Myöskään minä en ymmärrä, miten me voidaan puhua, että on jonkunlainen sotaväsytys Euroopassa, kun sen todellisen sotaväsytymyksen voi kuvitella olevan siellä rintamalla. Joka tapauksessa tällaista termiä käytetään ja tästä puhutaan, ja on kyseenalaistettu tämän tuen jatkamisen mielekkyys erinäköisissä puheissa Euroopassa, ja on parempi, että näiden Atlantin takaisten maiden tilannetta ei lähde vielä sen kummemmin edes arvioimaan. Mutta joka tapauksessa kysyn ministeri Valtoselta: mitkä mielestänne ovat parhaat keinot meillä vaikuttaa ainakin näihin meidän eurooppalaisiin kumppaneihin siinä, että tämä tuki Ukrainaan jatkuisi myös tulevaisuudessa mahdollisimman laajana ja niin pitkään kuin on tarpeen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.57 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja, ja iloitsen siitä, että tässä asiassa tässä salissa vallitsee suuri yksimielisyys.

Todellakin myös Suomen omankin turvallisuuden kannalta on tärkeää, että olemme tässä yhteisessä haasteessa mukana. Aluettaan ja kansaansa puolustava Ukraina toimii puskurina Venäjän laajentumispyrkimyksiä vastaan ja edistää siten koko alueen vakautta. Siksi Ukrainan puolustuskyvyn varmistaminen nyt tämän koulutusoperaation kautta ehkäisee myös omaan turvallisuuteemme kohdistuvia uhkakuvia.

Haluan nostaa esiin myös sen, että Ukraina on tällä hetkellä Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa ja painopisteet siinä on mielestäni valittu oikein Suomen omia

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

osaamisvahvuuksia painottaen: koulutuksen ja oikeusvaltion kehittyminen, energia- ja ympäristöturvallisuuden vahvistaminen. Se, mikä on todella surullista, kun talvi on tulossa, on se, että Venäjä tuhoaa järjestelmällisesti Ukrainan energiainfrastruktuuria. Tarvitaan kiireellistä apua tuotantolaitosten jakeluverkkojen korjaamiseen ja korvaamiseen, samoin myös hajautetun energiatuotannon kehittämiseen.

Oman historiammekin vuoksi emme voi nähdä sitä, että hyökkäyksen uhri jäisi yksin, ja sen vuoksi... [Puhujan puhelin alkaa soida] — Anteeksi, puhemies! — ...pidän tärkeänä sitä, että Suomi toimii EU:ssa myös yhtenäisyyttä luovana toimijana, jotta voisimme entistä vahvemmin yhdessä ponnistella tuen jatkamiseksi. Toki täytyy pitää mielessä myös se, että Naton roolia on vahvistettava Ukrainan tukemisessa etenkin puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoinnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

14.59 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! On erinomaisen tärkeätä, että tukea tuonne Ukrainaan jatketaan mahdollisimman laajalla rintamalla tarvittaviin kohteisiin tarvittavalla tavalla niin pitkään kuin siihen on todellakin tarvetta. Kyllähän se vain niin on, että maailma muutenkin on epävakaa tilassa. Liian monta konfliktia on yhtä aikaa menossa, ja liian paljon jännitteiden kasvua on nähtävissä. Voitaisiin sanoakin, että yhdessäkin näistä eskalaatio voi käynnistää pysäyttämättömän, hyvin kohtalokkaankin tapahtumaketjun. Ukraina nyt ei ole pienimmästä päästä näitä pesäkkeitä.

On ymmärrettävä myöskin se tosiasia, että sota ei tule ihan heti loppumaan. Venäjällä on valtavat määrät miehistöä. Sieltä tulee jatkuvasti lisää kalustoa, mutta siellä on myös tahtoa ja sydämettä työntää omia kansalaisia varmaan tuohon aivan päivätasolla, kuukausitasolla, vuositasolla. Se määrä on täysin käsittämätön, mutta siinäkin ei heillä ole minkäänkokoista ongelmaa.

Täällä on puhuttu hyvin usein oikeudettomasta hyökkäyksestä Ukrainaa kohtaan. Minä sanoisin, että se on rikollista toimintaa — puhtaasti, vakavasti rikollista toimintaa — jossa on erilaisia rikollisuuden muotoja. Me olimme vastikään Islannissa Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa, johonka osallistui myös presidentti Zelenskyi. Hän toi esille yhden tällaisen rikollisuuden muodon, ja se on lasten kaappaaminen. Näitä on systemaattisesti Ukrainan alueelta Venäjän toimesta kaapattu koko tämän sodan ajan, ja tällä hetkellä noita kaappauksia on tapahtunut noin 19 000. Todellinen luku voi olla vieläkin enemmän. Tämäkin on jo sellainen yksittäinen ilmiö tässä sodassa, joka on täysin käsittämätön, että tällainen voi tapahtua 2024.

On aivan selvä asia, että tällainen silmittömän rikollinen toiminta ei voi olla hyväksyttyä nyt eikä se voi olla hyväksyttyä koskaan. Meidän pitää taistella tällaista rikollisuutta vastaan kaikin keinoin niin pitkään kuin se on mahdollista siitä yksinkertaisesta syystä, että se on perustavalla tavalla väärin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.02 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Historiattomuus on aikamme taakka. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että vuonna 56 Neuvostoliiton panssarit vyöryivät Unkariin. Sitä ei ilmeisesti kovin paljon enää Unkarissa muisteta, koska Orbánin asenne Ukrainan tukemiseen on hyvin tiedossamme, ja sitä tukea ei nyt vain tunnu tulevan.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Pomppaan tästä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja johdattelen kysymystä ulkoministerillemme. Suomen ulkopoliittinen johto on korostanut sitä, että tulemme toimeen USA:n kanssa, meillä on hyvät suhteet, toimivat suhteet ja että USA demokraattisena maana käy omat vaalinsa, Suomi kunnioittaa vaalitulosta ja että vaalituloksella ei ole suhteisiimme sinänsä merkitystä. Kysyn ministeriltä: Miten te näette USA:n vaalien merkityksen nimenomaan EU:n yhtenäisyydelle Ukrainan tukemisessa? Voiko tällä vaalituloksella olla jotain merkitystä siihen, miten esimerkiksi Unkari asennoituu jatkossa? Voiko USA jollain tavalla muuttaa lähestymistapaansa niin, että Eurooppa olisi yhtenäisempi, tai voiko käydä jopa huonompi mahdollisuus, että tulee enemmän tätä puhetta käsittämättömästä sotaväsymyksestä, johon meillä nyt ei todellakaan ole varaa? Kuulostaa irvokkaalta puhuakin siitä.

Ja sitten jatkokysymyksenä ministerille: Avaako USA:n vaalitulos mahdollisesti jotain sellaisia auttamisen muotoja, joihin ennen vaaleja ei ollut valmiutta? Viitataan tässä nyt esimerkiksi näihin kaukovaikutteisiin aseisiin, joita Ukrainalle on annettu mutta joiden käyttöä on rajoitettu voimakkaasti. Olen ounastellut, että tätä kysymystä ei ennen vaaleja hattu avata, koska siihen liittyi vaalien kannalta aika paljon riskejä, että lähdetään tekemään uusia muotoiluja.

Eli nämä kaksi kysymystä ministerille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.05 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Yhdysvaltain eilillä vaaleilla on luonnollisesti vaikutuksia Ukrainan saamaan sotilaalliseen ja ehkä, kenties jopa poliittiseen tukeen, ainakin mikäli toisen ehdokkaan vaalilupauksia ja vaalipuheita kuuntelee, ja siinä suhteessa tämä Washingtonissa tapahtuva muutos on otettava vakavasti. Ja niin kuin täälläkin on hyvin puheenvuoroissa viitattu, toivottavasti Eurooppa viimeistään nyt herää siihen, että huolimatta siitä, että Yhdysvallat säilyttää asemansa Euroopassa ja puolustaa liittolaisia, meidän on otettava vakavasti se, että kykenemme seisomaan omilla jaloillamme.

Se tietysti on kenties meidän kannaltamme positiivista, että Yhdysvaltain tuleva presidentti haluaa olla henkilökohtaisesti voittaja, merkittävä diilien tekijä, ja hän näkee myös niin, että näissä mahdollisissa diileissä tai neuvotteluissa, mitä hän tämän rauhansuunnitelman eteen on valmis tekemään, näkyisi se, että myös Yhdysvallat niissä voittaisi. Se estäisi sen, että Venäjä pystyisi sitten käyttämään valtopoliitiikkaansa näissä hyödyksi ja jäädyttämään konflikteja ja tätä kautta piirtämään etupiirejä, koska tähän on juuri se, mihin Vladimir Putin on koko virkakautensa ajan, vuodesta 2000 lähtien tähdännyt, että häntä ja Venäjää kohdeltaisiin tasavertaisena Yhdysvaltain presidentin ja Yhdysvaltojen kanssa ja aivan samalla tavalla kuin kylmän sodan aikana Venäjä ja Yhdysvallat nyt muokkaisivat uutta maailmanjärjestystä ja tekisivät etupiirejä. Siihen emme saa mennä. Ja ehkä toisaalta tämä EU:n avustusoperaatio ja panostukset Euroopan jäsenmaiden yhteiseen puolustukseen myös antavat Washingtoniinkin vahvan viestin siitä, että Eurooppa on sitoutunut ja kykenevä seisomaan omilla jaloillaan tässä suhteessa.

Mutta ehkä vielä puolustusvaliokunnan näkökulmasta. Mietinnössä on hyvin nostettu esille puolustusvaliokunnan näkökulma siitä — erityisesti näistä korvaavista hankinnoista — mitä kalustoa Ukrainalle annetaan. Se toisaalta vahvistaa meidän omaa puolustustamme, mutta siinä tietysti on pidettävä huolta siitä, että se rahoituskehys, mikä on annettu uusille hankinnoille, tulee elämään siinä suhteessa, mitä tämä Ukrainan koulutusoperaatio-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

kin tarvitsee, että emme sitten missään vaiheessa heikennä omaa kansallista puolustuskykyämme, joka ei enää liity pelkästään Suomen ja suomalaisten turvaamiseen vaan koko liittokunnan yhteiseen puolustukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministerille on esitetty keskustelun kuluessa useita kysymyksiä, joten annan hänelle vielä vastauspuheenvuoron, noin viisi minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.08 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitokset eduskunnalle hyvistä puheenvuoroista ja kysymyksistä.

Ensimmäinen on se, joka nousi paitsi erityisesti puolustusvaliokunnan molemmissa mietinnöissä myös useassa puheenvuorossa, eli Suomen kansallinen puolustuskyky ja näiden materiaalitoimitusten korvaaminen Puolustusvoimille. On selvää, että Suomen ensisijainen tehtävä on tietenkin pitää huolta omasta turvallisuudestaan, omasta puolustuksestaan — osana liittokuntaa toki nykyisin — mutta siihen liittyy se, että me pidämme huolta siitä, että meidän varastot ovat kunnossa, ja toki myös se, että pystymme vastaamaan siihen haasteeseen, joka tuolta itänaapurista kaikissa olosuhteissa voi tulla.

Edustaja Tuppuraisen hyvään toteamukseen siitä, että nyt on Eurooppa vastuussa: Se on aivan totta, olkoonkin niin, että se on paitsi meidän intressissä, niin itse uskon vakaasti myös siihen, että vahva transatlanttinen linkki voimistuu jatkossa. Mutta me voimme täältä käsin vaikuttaa siihen, mihin me voimme vaikuttaa, ja sitä kautta, että teemme enemmän sekä oman puolustuskykymme, oman pelotteemme eteen että tuemme myös Ukrainaa niin vahvasti kuin suinkin voimme, vahvistamme myös transatlanttista linkkiä ja tietenkin Yhdysvaltain intressiä meidän suuntaamme.

Edustaja Eerolan kysymykseen, joka liittyy myös tähän edustaja Tuppuraisen kysymykseen siitä, miten lisäämme eurooppalaisten kumppaneiden halua jatkaa Ukrainan tukea tai jopa voimistaa sitä, niin kuin mahdollisesti tarve olisikin: Kyllä tässä kaikista tärkeintä on se, että me kaikki kerromme, mistä tässä on kyse. No, tosiaan on paitsi inhimillistä, niin YK:n peruskirjan mukaan ja kansainvälisen oikeuden mukaan myös täysin oikein, että Ukraina, joka puolustautuu, saa tukea tähän puolustustaisteluunsa myös kumppanimailta. Näin toimimme, mutta valitettavasti on niin, että jos Ukraina lopettaisi puolustautumisensa, niin se ei itsessään tai automaattisesti tarkoita sitä, että Venäjän uhka poistuisi, vaan pikemminkin voi käydä jopa päinvastoin. Eli Venäjä muodostaa pysyvän, pitkäaikaisen, jopa eksistentiaalisen uhan meille Euroopassa mutta yhtä lailla myös liittokunnalle. Nyt täytyy muistaa, että ne kumppanit, joiden kanssa Venäjä käy tätä sotaa, ovat Pohjois-Korea, Iran ja Kiina. Ja tässä suhteessa, jos me tarvitsemme Yhdysvaltoja, Yhdysvallat tarvitsee vähintään yhtä paljon Eurooppaa.

Edustaja Kilpi nosti esiin nämä kammottavat lapsikaappaukset, joihin Venäjä on syylistynyt. On toden totta näin, että puhutaan jopa 20 000 lapsesta, jotka ovat tiedossa. Kyse ei tosiaan ole pelkästään orpolapsista vaan myös lapsista, joita Venäjä on kyennyt viemään vanhemmiltaan. On yksiselitteisen tärkeää, että me katsomme joka ikisen lapsen perään, josta meillä on tieto, pyrimme hankkimaan tietoa kaikista heistä, joista mahdollisesti vielä ei ole. Tässäkin on kyse paitsi siitä, että saatamme lapset aikanaan omiin perheisiinsä takaisin tai vastaavasti sitten takaisin Ukrainaan, jos on esimerkiksi orpokodista kyse, myös ennen muuta siitä, että tästäkin sotarikoksesta Venäjä joutuu aikanaan vastuuseen.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Edustaja Pauli Kiurun kysymykseen USA:n vaalien merkityksestä toisaalta EU:n yhtenäisyydelle ja sitten toisaalta siihen, avaaiko se mahdollisesti lukkoja puolustusmateriaalin käytön osalta: No, nyt on varmasti ennen aikaista sanoa. Me tietysti toivomme, että ensinnäkin Yhdysvaltain tuki Ukrainalle ja Euroopalle säilyy ja jopa voimistuu. Siitäkin huolimatta me tietysti itse keskitymme siihen, mihin me itse voimme vaikuttaa, ja se on se, että pidämme tuen mahdollisimman korkealla tasolla ja puhumme eurooppalaisille kumppaneille sen tärkeydestä ja omalla esimerkillämme osoitamme sen, kuinka merkityksellistä on, että puolustusmateriaalia voi käyttää täysimääräisesti myös kaukovaikutteisesti hyväksi, kuten kansainvälinen oikeus siihen antaa mahdollisuuden. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 5/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 154/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.13 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi valtion talousarviosta annettua lakia ja 12:ta muuta lakia.

Keskeisin muutos olisi, että valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettäisiin jatkossa valtiontalouden yhdistellyt laskelmat. Laskelmat antaisivat niin kansalaisille kuin eduskunnallekin aiempaa kattavamman ja yksityiskohtaisemman kokonaiskuvan valtiontalouden tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta.

Valtion tilinpäätöksen ja muun raportoinnin kehittämistä on käsitelty useissa eri yhteyksissä, muun muassa eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaamassa tutkimusjulkaisussa ”Eduskunnan budjetti- ja valvontavalta 1990—2020” sekä Valtiontalouden tarkastusviraston kannanotoissa. Esitettyjen kannanottojen mukaan valtiontaloudesta tulisi saada nykyistä kattavampi kokonaiskuva.

Yhdistellyt laskelmat kattaisivat valtion talousarviotalouden, talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot ja valtion liikelaitokset. Laskelmat laatisi Valtiokonttori valtiovarainministeriön määräämien kaavojen mukaan.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Lisäksi asetustasolla olisi jatkossa tarkoitus säätää laskelmista, joissa yhdisteltyihin laskelmiin on yhdistetty yksinkertaisemmalla laskentamenetelmällä olennaisilta osin valtiomisteiset yhtiöt. Yhdistellyt laskelmat esitetään laadittavaksi ensimmäisen kerran varainhoitovuodelta 2025 keväällä 2026.

Esitys lisää valtiontalouden läpinäkyvyyttä, mikä tukee eduskunnan budjettivaltaa ja antaa myös kansalaisille paremman käsityksen valtiontalouden kokonaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.15 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies ja hyvä valtiovarainministeri, joka esittelitte äsken tämän asian! Tämä asia oli valtiovarainvaliokunnassa jo ennakkokäsittelyssä, ja kiinnitin tähän huomiota. Minusta tämä on erinomaisen hyvä muutos. Tietysti voidaan aina sanoa, että tämä on tekninen asia ja me täällä eduskunnassa käsittelemme välillä taloudelliselta vaikutukseltaan tuhat kertaa suurempia asioita, mutta kun kerran lailla on säädetty, millä tavalla tilinpäätös laaditaan, silloin joudumme tiettyjä pykäläiä muuttamaan.

Tämä palvelee ennen kaikkea meitä päättäjiä täällä. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että talousarvioon me käytämme ymmärrettävistä syistä valtavasti aikaa. Täälläkin keltaiset kirjat ovat läsnä koko ajan. Talousarvio on tietenkin tärkeä, se on varmaan vuoden tärkein asiakirja, mutta kuten se nimikin sanoo, se on arvio. Esimerkiksi nyt, kun meillä on lisätalousarvio käsittelyssä tältä vuodelta, pelkästään pääluokka 32, työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka, se eroaa kymmenellä prosentilla alkuperäisestä talousarviosta. Tilinpäätös on aina eksakti. Se on tarkka, mutta tietysti se on sieltä vuoden, puolentoista takaa usein sitten vasta meillä käytännössä täällä käytössä. Tämä, että me saamme nyt paremman kokonaiskuvan — ja nimenomaan käyttäisin sanaa kansanomaistettuna — niin, että tämä valtion budjettitalous, sitten rahastot ja liikelaitokset, ovat yhtenä kokonaisuutena nähtävissä, lisää meidän kykyämme ymmärtää tätä valtiontalouden kokonaisuutta. Tälläkin hetkellä nämä samat asiat tietysti ovat löydettävissä sieltä valtion tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen eri liitteistä, mutta se on paljon työläämpää ja hankalampaa, eli tässä mielessä tervehdin tätä muutosta. Jos mitään semmoista... — ei tämäkään kritiikkiä ole, mutta lievästi huvittavaa tästä löytää — ja jos oikein muistan, siellä oli arvio siitä, että yksi htv, yksi henkilötyövuosi, tarvitaan lisää nyt sitten tämän edellyttämän työn laatimiseen. No, se on varmasti perusteltua, että tällainenkin arvio on tehty, mutta kuulostaa tietysti kovin vähältä siinä yhteydessä, kun puhumme koko valtion henkilöstöstä ja herää aina kysymys, että eikö nyt töitä uudelleen järjestelemällä ja tehostamalla tämäkin htv olisi löytynyt ilman, että se on tänne erikseen niin sanotusti budjetoitu. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 36 ja 38 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 158/2024 vp

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.18 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laeiksi arvonlisäverolain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia. Arvonlisäverolakiin lisättäisiin säännös siitä, että maatalouden interventiorahasto olisi erikseen verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnasta, eikä siihen sovellettaisi, mitä arvonlisäverolaissa säädetään valtiosta. Arvonlisäverovelvollisena maatalouden interventiorahastolla olisi oikeus vähentää verollista liiketoimintaansa varten ostamista tavaroista tai palveluista suoritettavat arvonlisäverot. Vähennysoikeuden arvioidaan vähentävän tarpeita rahaston lisäpääomittamiseen talousarviosiirroin. Ehdotettu muutos tarkoittaisi sitä, että interventiorahaston arvonlisäverovelvollisuuden osalta palattaisiin 1.1.2021 edeltävään tilanteeseen.

Maatalouden interventiorahastosta annetun lain mukaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja interventiomyyneistä aiheutuvien menojen maksamista varten Suomessa on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto. Lain mukaan rahastosta maksetaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisesta aiheutuvat menot sekä rahaston muusta toiminnasta aiheutuvat menot. Rahastosta maksettavista menoista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Interventiorahastosta maksettavista menoista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaan menot voivat koskea maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetuksissa tarkoitettua julkista interventiota. Asetuksen mukaan rahastosta maksettavat menot voivat aiheutua varastoinnista, ostoista, myyneistä, tuotteiden siirtämisestä, erikseen sovittavasta ulkomailla tapahtuvasta tarkastuksesta, rahaston lainanotosta sekä muista toimista, jotka ovat tarpeellisia säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi. Asetuksen mukaan rahaston muusta toiminnasta aiheutuvina menoina maksetaan interventiorahastolaissa tarkoitettujen henkilöstön palkkauskustannukset, maatalouden interventiorahastosta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaiset palkkiot sekä muut johtokunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Lisäksi arvonlisäverolakiin tehtäisiin eräitä muita teknisluonteisia tarkistuksia.

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin lisätään täsmentävä säännös, jonka nojalla myöhästymismaksua määrätään silloin, kun verovelvollinen on ilmoittanut liikaa palautukseen oikeuttavaa arvonlisäveroa. Tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää myöhästymismaksun määräämistä koskevia säännöksiä ja siten parantaa verovelvollisen oikeusturvaa ja verotuksen ennakoitavuutta sekä edistää verovelvollisten yhden-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

vertaista kohtelua. Muutoksen myötä myöhästymismaksuja arvioidaan määrättävän enemmän vuositasolla muutamille kymmenille oikaisuilmoituksille nykytilaan verrattuna.

Ehdotettujen muutosten vaikutus valtion talousarvioon arvioidaan vähäiseksi. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta ja perintökaaren voimaannpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.22 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmesta eri esityksestä se kaikkein lyhin ja teknisin, eli kyseessä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta ja perintökaaren voimaannpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Tässä ehdotetaan muutettavaksi perintökaarta ja sen voimaannpanolakia niin, että valtiolle menneen perinnön luovuttamisesta perittävän läheiselle taikka perittävän viimeisimmälle asuinkunnalle tai kunnalle, jossa omaisuus sijaitsee, päättäisi aina Valtiokonttori. Nykyisin tällaisen päätöksen tekee valtioneuvosto, jos jäämistön arvo on asetuksella säädettävää määrää eli nykyisin 750 000:ta euroa suurempi.

Valtion perintöasiat on tarkoituksenmukaista siirtää kaikkiin osiin Valtiokonttoriin ja sen ratkaistavaksi, koska kyse on tavanomaisista hallintoasioista. Muutos kokonaisuutena myös hieman vähentää hallinnollista työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä lakiesityksestä ja hyvin esittelystä asiasta.

Henkilö kun kuolee, ja jos hänellä ei ole testamenttia tehtynä eikä ole rintaperillisiä eikä muitakaan lähisukulaisia, niin sehän menee sitten valtiolle tämän totutun kaavan mukaan, ja toivoisin nyt, kun lähetekeskustelua käymme, että tässä valiokuntakäsittelyssä nostettaisiin enemmän esille sitä, että... Tiedän juuri kotikunnassa yhden tapauksen, jossa näin kävi, että omaisuus siirtyi valtiolle ja valtio sitten otti siitä nämä metsämaat itselleen suojelutarkoituksiin. Kannattaisi valtion muistaa tässäkin tapauksessa — en missään nimessä ni-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

miä mainitse — että kunta hoiti kyseisen perheenjäsenen, kun siellä oli vakavia sairauksia. Kunta auttoi heitä kymmeniä vuosia. Osa oli raskaammassa hoidossa hänen läheistensä terveydentilan romahdettua, ja tämä viimeinen sitten kun lähti, niin häneltä jäi testamentti tekemättä, eikä ollut enää ketään, kun kaikki olivat jo edesmenneet.

Toivoisin, arvoisa ministeri, että inhimillisuus otettaisiin huomioon. Onhan se väärin sitä kuntaa kohtaan, että se on kymmeniä vuosia näitä ihmisiä hoitanut ja auttanut, ja sitten kun tapahtuu näin ikävästi, niin kuin tällä kertaa kävi ja monessa tapauksessa on käynyt, niin valtio ottaa kaiken päältä pois ja vielä niin kuin irvikuvana kaikille, ne menevät sitten luonnonsuojelutarkoituksiin, jolloin siitä ei ole kellekään mitään hyötyä. Sitten siinä tapauksessa kävi vielä niin, että kysymyksessä on semmoinen metsäalue, joka varmasti tulee levittämään sille alueelle kamalan määrän erilaisia tauteja, kun vanhasta metsästä on kysymys. Tällainen vääryys mielestäni pitää pystyä oikeudenmukaisuuden nimissä torjumaan, että kyseinen kunta sitten saa vihdoinkin jotakin siitä vastineeksi. Totta kai kunnan velvollisuus on auttaa ihmisiä — se on selvä asia, siitä ei ole kahta sanaa — mutta kyllä valtionkin pitää olla yhteistyökykyinen ja -haluinen niihin kuntiin päin, jotka todella ihmisiä auttavat. Siellä on kymmeniä ja kymmeniä ihmisiä, jotka ovat tehneet töitä näiden ihmisten hyväksi. Ei tällaista tekoa minun mielestäni voi valtio jättää huomiotta. Se on väärin, se on moraalisesti erittäin väärin, että heidän omaisuutensa nyt tällä keinoin onnettoman yhteensattuman takia menee valtiolle. Toivon, että ministeri ottaa tämän puheen vakavasti, koska mielestäni ihmiset, joita lähimmäiset ovat pitkään auttaneet, joutuvat sitten tällaiseen tilanteeseen... Siitä myös tulee palkkio niille ihmisille ja sille kunnalle, jotka ovat tämän ansiokkaan työn tehneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Purra käyttää vastauspuheenvuoron?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 183/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 11/2024 vp

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.27 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjän eläkelakia tavoitteena maatalousyrittäjien työkyvyn tukeminen, työkyvyttömyyden ennaltaehkäisy sekä työurien pidentäminen. Maatalousyrittäjän eläkelakiin lisättäisiin säännökset maatalousyrittäjien varhaisen tuen palveluista. Palvelujen järjestäjänä ja toimeenpanijana toimisi Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Projektin pitkäkestoisena tavoitteena on kehittää varhaisen tuen mallia ja muodostaa maatalouden sidosryhmistä toimiva tukiverkko maatalousyrittäjien tueksi. Tästä Välitä viljelijästä -projektista on tarkoitus tehdä pysyvä toimintamalli. Varhaisen tuen palvelujen kustannusten arvioidaan olevan reilu kaksi miljoonaa euroa vuodessa, ja ne ehdotetaan katettaviksi valtion varoista. Esityksen mukaan kaikkien maatalousyrittäjien työhön liittyy merkittävää fyysistä ja henkistä kuormitusta sekä keskimääräistä selvästi korkeampi työkyvyttömyys- ja työtapaturmariski.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perusteltuna, että varhaisen tuen malli laajenee koskemaan kaikkia maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettuja maatalousyrittäjiä eli maatilatalouden harjoittajia, poronhoitajia ja kalastajia sekä heidän perheenjäseniään. Työnsä ja toimintaympäristönsä erityispiirteiden vuoksi kaikkiin näihin ammattiryhmiin kuuluvien maatalousyrittäjien voidaan myös arvioida hyötyvän räätälöidystä työkyvyn varhaisesta tuesta. Tälle kohderyhmälle rajattuna palvelut myös kohdentuvat yhdenvertaisesti kotimaisen ruoantuotannon ja kansallisen elintarvikehuoltovarmuuden kannalta merkityksellisille maaseutualoille.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa mietinnössään myös maatalousyrittäjien varhaisen tuen toimintamallin ja työterveyshuollon yhteistyön merkitystä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan monilla alueilla työterveyshuollon osaaminen maatalousalan erityispiirteistä on lisääntynyt Välitä viljelijästä -projektin ja työterveyshuollon yhteistyön myötä. Lisäksi projekti on pystynyt ohjaamaan maatalousyrittäjiä työterveyspalvelujen piiriin terveyttä ja työoloja koskevissa asioissa. Valiokunta katsoo, että varhaisen tuen malli ja työterveyshuolto täydentävät ja laajentavat maatalousyrittäjän tukiverkkoa, ja pitää tärkeänä, että mallin toteuttajien, työterveyshuollon sekä muiden paikallisten sidosryhmien välinen toimiva yhteistyö varmistetaan.

Arvoisa puhemies! Kun sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana, on mietinnön kaan helppo yhtyä ja kiittää valiokuntaa erittäin hyvästä mietinnöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.30 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta. Esityksen taustalla on hallitus-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

ohjelmaan kirjattu Välitä viljelijästä -projekti, jonka tarkoituksena on maatalousyrittäjien työkyvyn tukeminen, työkyvyttömyyden ennaltaehkäisy sekä työurien pidentäminen. Välitä viljelijästä -projektista tuleekin pysyvä toimintamalli, ja maatalousyrittäjien eläkeläisiin tulee säännökset maatalousyrittäjien varhaisen tuen palveluista. Kaikki sellainen toiminta, jolla voimme vaikuttaa suomalaisen maanviljelijän hyvinvointiin, on todella tervetullutta. Vaikutusarviointien mukaan tämä malli on ollut toimiva, ja siksi sitä on myös hyvä jatkaa.

Viime vuodet ja vuosikymmenet eivät ole, toden totta, olleet helppoa aikaa kotimaisille ruuantuottajille, jotka ovat kuitenkin huoltovarmuutemme yksi tukipilareista. Heitä pitäisikin arvostaa laajemminkin yhteiskunnassamme ja ymmärtää heidän merkityksensä. Pelkät puheet arvostuksesta eivät maksa laskuja, vaan kotimainen ruuantuotanto on turvattava siten, että tuottaja pystyy elättämään itsensä ja perheensä.

Arvoisa puhemies! Liian moni pientilallinen on joutunut lopettamaan toiminnan, kun maanviljelyllä ei ole pystynyt enää elättämään itseään, ja nykyään tilakoot ovatkin keskimäärin huomattavasti suurempia kuin takavuosina. Tämä on huolestuttavaa kehitystä. Lapsuudenkodissani harjoitettiin karjataloutta, ja tuohon aikaan kotikylässäni lähes joka talossa oli lehmä. Maatalouden ja myös maailman muuttuminen ovat aiheuttaneet sen, että nykyisin entisessä kotikylässäni on vain yksi valtavan suuri lypsykarja ja monta navettaa kylmillään.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on puhdasta ja terveellistä, juuri sellaista, mitä meidän kaikkien olisi syytä kuluttaa vieläkin enemmän. Meillä ei ole varaa siihen, että kotimainen ruuantuotantomme supistuu entisestään. Elämme epävarmassa maailmassa epävarmoja aikoja, ja pahimpaankin on varauduttava. Tämä on varmasti sellainen asia, jonka takana voivat olla kaikki puolueemme väriin ja istumajärjestykseen katsomatta.

Vuonna 1992 ysikymppinen isoisäni sanoi minulle: ”Vielä tulee aika, kun suomalaiset odottavat satamiin ruokalaivoja, kun meillä ei pystytä enää tuottamaan mitään.” Toivon toistisesti, että hänen ennustuksensa ei kävisi toteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.34 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta. Tämä esitys perustuu hallitusohjelmaan, jonka mukaan Välitä viljelijästä -toimintamallista tehdään jatkossa pysyvä.

Tämä esitys on merkittävä esitys kotimaisille ruoantuottajille. Samalla se koskettaa koko suomalaista yhteiskuntaa. Kotimainen ruoka on ollut meille suomalaisille itsestäänselvyys. Käymme kaupassa ostamassa tuhansien tuotteiden joukosta haluamamme ruokatarvikkeet ja menemme kotiin valmistamaan ne sen kummemmin miettimättä, kuka nämä tuotteet on valmistanut. Kuinka moni miettii, mistä ruoka on tullut ja mitä on vaatinut, että ruoka on päätynyt kaupan hyllylle? Jokaisen ruoan takana on tuottaja, yrittäjä, maanviljelijä, joku joka on valinnut tehdä työtä sen eteen, että meillä on saatavilla kotimaista laadukasta ruokaa.

Suomalaiset ruoantuottajat, meidän kotimaiset maatalousyrittäjät, tekevät fyysisesti ja henkisesti raskasta työtä, jotta kauppojen hyllyllä olisi elintarvikkeita ja meillä kaikilla olisi hyvää ja ravitsevaa ruokaa pöydässä. Kun mietimme eri ammatteja ja aloja, ruoantuottajana oleminen ei tosiaan ole helpoimmasta päästä. Alaa koettelevat monet haasteet lähtien sääolosuhteista taloudelliseen epävarmuuteen, ja töitä on paljon. Olen tavannut ja saa-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

nut tutustua suomalaisiin maanviljelijöihin ja ruoantuottajiin, ja olen nähnyt, että he tekevät työtään täydellä sydämellä. Huolimatta alan haasteista he ovat valinneet työn, joka on osa suomalaisen yhteiskunnan peruspilareita — ja hyvä niin. Vähän väliä saamme lukea uutisista ulkomaalaisista tuotteista, jotka sisältävät esimerkiksi salmonellaa. Lisäksi tiedetään, että Suomessa liha on puhdasta eikä niin sanottua antibioottilihaa. Varsinkin tästä syystä valitsen aina kun voin suomalaisen tuotteen kaupan hyllyltä. Maatalousyrittäjänä olemisessa ei ole kyse pelkästään ruoasta, vaan kyse on myös kansallisesta huoltovarmuudesta. Meidän tulee ymmärtää, että viljelijöidemme hyvinvointi, suomalaisen ruoantuotannon turvaaminen ja huoltovarmuutemme ovat kytköksissä toisiinsa sellaisella tavalla, jota emme yksinkertaisesti voi sivuuttaa, ja sen täytyy olla yksi tärkeimmistä prioriteeteistamme.

Arvoisa puhemies! Suurin osa meistä on joskus sairastunut tai kokenut haasteita oman jaksamisen kanssa. Suurimmalla osalla on mahdollisuus jäädä sairauslomalle, jos ei ole työkykyinen. Mutta kuka pitää huolta maamme viljelijöistä, kun tilanne niin vaatii? Kynys jäädä sairauslomalle voi olla todella korkea, kun jonkun pitäisi joka tapauksessa hoitaa työt ja pitää huolta eläimistä. Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela tarjoaa Välitä viljelijästä -projektin avulla maatalousyrittäjille maksutonta ja luottamuksellista apua matalalla kynnyksellä. Melaan voi ottaa yhteyttä esimerkiksi silloin, jos on huoli omasta jaksamisesta, maatilayrittämisen haasteista tai työkyvystä. Varhaisen tuen palveluja järjestettäisiin maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetuille maatalousyrittäjille eli maatilatalouden harjoittajille, poronhoitajille ja kalastajille. Kaiken kaikkiaan tarjolla olevia palveluita olisi työkykyneuvojen neuvonta- ja ohjauspalvelut, harkinnanvaraisesti annettavat ostopalvelusitoumukset mielenterveyden asiantuntijapalveluihin, varhaisen tuen toimintamallin ja varhaisen tuen toimintamallia toteuttavan sidosryhmäverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen sekä koulutukset, digitaaliset palvelut ja palveluihin liittyvä viestintä. On selvää, että tämänkaltainen apu on korvaamatonta maamme ruoantuottajille.

Maatalousyrittäjän arki on todella erilaista siihen verrattuna, mitä esimerkiksi arkena toimistotyössä käyvän työntekijän arki on. Ja siksi meillä täytyy olla keinoja, joilla tuemme heitä, jotka päivästä toiseen jaksavat tehdä sitä arvokasta työtä maamme ruoantuotannon eteen. Välitä viljelijästä -toimintamalli tullaan vakinaistamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan lakisääteiseksi tehtäväksi. Ilman hyvinvoivia maanviljelijöitä meillä ei ole kotimaista ruokaa. Ja kaikkien tulisi muistaa se, että nämä toimet edesauttavat sitä, että kotimainen ruoantuotanto säilyy jatkossakin myös tuleville sukupolville.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia suomalaisia ruoantuottajia arvokkaasta työstä, jota teette, jotta meillä kaikilla on kotimaista, laadukasta ja puhdasta ruokaa. Suomessa tuotettu ruoka on asia, josta me kaikki voimme olla ylpeitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.38 Antti Kangas ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta koskee niin sanottua Välitä viljelijästä -toimintaa. Välitä viljelijästä -hanke perustettiin 2017 edellisenä vuonna, 2016, pidettyjen viljelijöiden mielenilmausten jälkiseurauksena. Silloin alkoi niin sanottu laaja kannattavuuskriisi koko alkutuotannon alalla ja mietittiin, miten voitaisiin ruoantuottajien asemaa parantaa ja kuinka he kestäisivät tulevissa paineissa. Paineet ovat vuosien saatossa pahentuneet, kannattavuushaasteet koventuneet, tilanne on huonontunut läpi kentän, mutta Välitä vilje-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

lijästä ei ole saanut pysyvää rahoitusta. Tämä esitys noudattaa hallituksen linjaa siinä, että kunnioitamme alkutuotantoa siinä missä muutakin yrittäjyyttä ja pyrimme varmistamaan alkutuottajien jaksamista toiminnassaan.

Hankkeen rahoituksen pysyvä muoto on erittäin tärkeä myös hanketyöntekijöille, heidän pysyvyydelleen ja heidän rekrytoinnilleen. Tällä hetkellä hyviä hanketyöntekijöitä on menetetty muille aloille sen vuoksi, että heidän virkansa ovat aina määräaikaisia sen vuoksi, että rahoitusta ei ole pystytty miettimään seuraavaa vuotta pidempään.

Itse asiassa koko Välitä viljelijästä -hanke kielii koko maatalousalan huonosta näkymästä. Koko Välitä viljelijästä -hankkeen peruslähtökohta on siinä, että silloin kun viljelijä kokee, että hänellä on vaikeuksia, hän voi pahoin, hän voi hakea apua. Jos meidän maatalous voisi hyvin, tätä hanketta ei tarvittaisi. Ikävä kyllä nyt tilanne on se, että hankkeelle on huutava tarve ja muutos rahoituksen pysyvyydestä on välttämätön.

Hallituksen kaikki toimet viennin edistämisestä, ruokaturvasta, kauppatapalaista... Täällä on vaikka minkälaisia lakiesityksiä tulossa viljelijän aseman parantamiseksi. Toivottavasti nämä esitykset parantavat markkinatilannetta siten, että Välitä viljelijästä -hankkeella olisi koko ajan entistä vähemmän asiakkaita. Se olisi varmaan tämän salin yhteinen tahotila puoluekannasta riippumatta, että tällaisia kriisipalveluita ei tarvittaisi. Mutta ikävä kyllä tilanne on nyt ollut se, että tämän hankkeen rahoituksen pysyvyys on todella tärkeää, että tuottajat jaksavat työssään eikä tule niitä karmeita otsikoita hylätyistä eläimistä, kun jaksaminen on kertakaikkisesti loppunut. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt asiasta näin erinomaisen mietinnön ja tämä Välitä viljelijästä -projekti jatkuu hyvin tehdyn lain myötä tulevaisuuteen eikä olekaan yhden vuoden eikä kahden vuoden vaan ihan pysyvä lakiesitys, josta myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos omalta osaltaan saa sitten välineitä tämän arvokkaan työn tekemiseen.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän hoitaa vain syntyneitä vaikeaa tilannetta, mikä siellä viljelijällä on, niin että ainoa todellinen projekti, jolla me voisimme näiden viljelijöiden todellista hätää auttaa, on se, että me perustaisimme tähän eduskuntaan — toivottavasti vaikka nyt maa- ja metsätalousvaliokunta tai sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa kopin tästä ehdotuksesta, erinomainen maa- ja metsätalousministeri tai vaikka pääministerikin, vielä parempi, jos pääministeri ottaisi kopin — tällaisen projektin, että ruvetaan purkamaan ihan oikeasti tätä maatalouden valtavaa byrokratiaa.

Suomessa ei ole yhtään työntekijää tuolla työpaikoilla tänäpä, joka tällaisen valtavan byrokratian alla suostuisi työtä tekemään. Ei varmasti ole. Sehän olisi työsuojelurikos työnantajalta, jos työntekijä altistettaisiin tällaiselle painostukselle, mitä maanviljelijä tänäpä kokee. Ne tilanteet ovat aivan kammottavia. Siellä juoksee tarkastajia, jotka saivartelevat jostakin... Ehkä se karmein esimerkki: Kaveri rakensi konehallia, ja kattopellit olivat siinä pellon päällä hetken aikaa, kun seuraavana päivänä tulivat kirvesmiehet kattoo laittamaan. Kun sattui EU-tarkastaja tulemaan, niin tarkastaja vähensi sen peltien pinta-alan pellon pinta-alasta. Jos tällä tasolla meillä tämä homma menee, niin eipä siinä paljon toivoa enää ole. Kysymys on kuitenkin ei enemmästä eikä vähemmästä kuin Suomen kansan leivän saannista.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Elämme aikaa... Ei ole monta minuuttia siitä, kun käsitelimme Ukrainan sotaan liittyvän projektin jatkamista ja Ukrainan tukemista, mikä on erittäin oikea asia, näin pitää toimia. Mutta me omassa sokeudessa emme anna sille ajatukselle tilaa, että meidän pitäisi ruveta aidosti varautumaan aikoihin, jotka voivat vaikka levitä tänne lähemmäksi Suomen rajoja. Eikä ole välttämättä sekään mahdotonta, että tuo Itämeren liikenne vaikeutuu ja elintarvikehuolto tänne päin siltä osin loppuu. Jos viljelijät loppuvat, niin mitä me sitten syömme? Siinä ei sen jälkeen mikään luontaistalous auta ketään, vaan siinä tulee iso nälkä, kun kukaan ei enää viljele peltoja. Kyllä varmaan maaseudulla jotenkuten selvitään, kun siellä on vielä taitoja tallella viljellä perunaa ja juureksia ja vaikka mitä niin, että selvitään hengissä, mutta miten käy suurille kaupungeille? Se nälänhätä olisi siinä tilanteessa aito.

Tämän takia, arvoisa puhemies, toivoisin, että tässä talossa vihdoinkin ja viimein viisastutaisiin niin paljon, että tekisimme aidon projektin, jolla ihan todellisuudessa puretaan nykyinen EU-byrokratia kymmenesosaan. Annettaisiin viljelijälle mahdollisuus ja aito vapaus harjoittaa omaa elinkeinoaan ja tuottaa suomalaisille ihmisille maailman puhtainta ruokaa. Tämä jokavuotinen byrokratian kasvu, joka suorastaan hirvittää minua, alkaa olla melkein ihmisoikeusasia — näitä ihmisiä painostetaan tekoihin, jotka ovat aivan älyttömiä. He ovat aitoja ammattilaisia, jotka tarvitsevat koko yhteiskunnan arvostuksen ja tuen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.44 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjän eläkelakia siten, että se tukee maatalousyrittäjien työkykyä, ennaltaehkäisee työkyvyttömyyttä sekä pidentää maatalousyrittäjien työuraa. Vuoden 2017 alusta toiminut Väliä viljelijästä -projekti saa nyt jatkoa pysyvänä toimintamallina hallituksen esityksen mukaisesti.

Maatalousyrittäjän eläkelakiin lisättäisiin myös säännökset varhaisen tuen palveluista. Tämä on tärkeä uudistus, jolla tuemme maatalousyrittäjiä eli maatilatalouden harjoittajia, poronhoitajia ja kalastajia. Samalla varmistamme ja turvaamme maamme huoltovarmuutta ja kotimaisen elinkeinon säilymistä myös tuleville polville. Maatalousyrittäjäyys kulkee usein sukupolvelta toiselle perheyrittäjyytenä, mutta tänä päivänä se on myös merkittävä työllistäjä perheen ulkopuolisille työntekijöille tilakokojen kasvettua yhä suuremmiksi. Tuen antaminen maatalousyrittäjille on tärkeää myös henkisen jaksamisen ja työkyvyn ylläpitämisen vuoksi, koska työ sitoo heitä usein 24 tuntia vuorokaudessa lomituksista huolimatta.

Kotimaisten tuottajahintojen pidempään jatkunut aleneminen ja tuotantokustannusten nousuminen ovat aiheuttaneet paineita maatalousyrittäjille, mitä tulee henkiseen jaksamiseen ja taloudellisten voimavarojen riittämättömyyteen. Käytännössä moni pienempi maatalousyrittäjä on lopettanut toiminnan kannattamattomana.

Maatalousyrittäjät ovat usein vastuussa eläinten hyvinvoinnista. On tullut tapauksia, joissa maatalousyrittäjän jaksaminen on loppunut, jolloin eläimet ovat jääneet vaille hoitoa ja on jopa jouduttu lopettamaan, tai viljelykset ovat jääneet peltoon, kun voimat ovat loppuneet.

Maatalousyrittäjillä ei ole työnantajaa, joten vastuu omasta työhyvinvoinnista on heillä itsellään. Vain vähemmistö maatalousyrittäjistä on liittynyt työterveyshuollon piiriin, ja vastuu omasta ja perheenjäsenten jaksamisesta jää edelleen yrittäjälle. Maatalouden har-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

joittajat ovat joutuneet elämään löysässä hirressä, milloin maataloustuet maksetaan tai maksetaanko niitä ollenkaan. Tämä aiheuttaa epävarmuutta ja pelkoa taloudellisesta selviytymisestä tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Olen itsekin kasvanut maaseutuyrittäjyydessä ja tiedän, että työ on tarkkaa, vastuullista ja erittäin sitovaa. Kotimaisen tuotannon ja yrittäjyyden puolustajana arvostan suuresti tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.47 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Vuonna 2022 minulla oli mahdollisuus toimia lähes vuoden ajan valtioneuvoston jäsenenä sosiaali- ja terveysministeriössä, eli perhe- ja peruspalveluministerinä. Siitä suuri osa oli tietysti terveyspalvelujen asiaa, mutta huomasin silloin, että niin poronhoidon sijaistukset kuin myös projekti nimeltä Välitä viljelijästä kuuluivat vastuualueeseeni. Pehdyin siihen huolella ja vakuutuin siitä silloin, että se oli todella tärkeää, noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa oleva määräraha. Kuten täällä käytetyissä puheenvuoroissa on kerrottu, käytännössä se tuli ensimmäisen kerran valtion talousarvioon vuonna 2018, ja sen taustalla todella oli nämä vuoden 2016 tapahtumat, joissa viljelijät ihan aiheesta osoittivat voimakkaasti hätätilannettaan meillä yhteiskunnassa.

Tämä on ollut täällä valtion budjettikirjassa, siellä STM:n pääluokassa, siis pääluokassa 33, ja siellä on luku 80 ja sen alla momentti 50, joka on noin 17 miljoonan euron momentti, ja siitä kaksi miljoonaa on ollut sitten tätä projektirahaa. Nyt ensi vuoden talousarviossa siinä kohtaa ei enää ole tietenkään tätä projektin määrärahaa, koska se vakinaistetaan.

Haluan tällä puheenvuorollani vain todeta, että myös täällä salin vasemmalla laidalla tätä pidetään tärkeänä ja hyvänä asiana, ja käytetyt puheenvuorot ovat olleet erinomaisia ja kertoneet siitä tilanteesta, mikä maaseudulla ja maataloudessa koetaan, ja yhdyin pitkälti niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

15.49 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä todella nyt käsitellään sosiaali- ja terveysvaliokunnan laatimaa yksimielistä ja oikein hyvin laadittua mietintöä, jonka pohjalta nyt todella tämä Välitä viljelijästä -projekti saa sitten pysyväisluonteisemman statuksen ja siitä tehdään pysyvää lainsäädäntöä, ja tätä kautta myös tämä valtion tähän asti projektirahoituksella hoitama asia tulee sitten hoidettua valtion varoista jatkossakin, ja hyvä niin.

Itse ajattelin puuttua oikeastaan vain siihen kokonaisuuteen, joka tuolla mietinnössäkkin jo hyvin tuodaan esille, että kun katsotaan tämän Välitä viljelijästä -projektin tähänastisia tuloksia, niin ne ovat oikein rohkaisevia. Näillä palveluilla — siis sen myötä, että viljelijöille on pystytty tarjoamaan matalan kynnyksen palveluita, tarjoamaan palveluita oikea-aikaisesti, silloin kun viljelijät niitä ovat tarvinneet — on ollut myös se vaikutus, että esimerkiksi jo tällä hetkellä viljelijöiden siirtyminen vaikkapa mielenterveyssyistä johtuville poissaoloille työelämästä, varhaiseläkkeelle tai muihin, kuntoutuspalveluihin ja niin edelleen, on vähentynyt. Tämä projektihan on nimenomaan vaikuttanut siihen, että on pystytty tarjoamaan palveluita oikea-aikaisesti, ennakoivasti, ja niillä on ollut myös ennalta ehkäisevä vaikutus siinä, että myöskin sitten korjaaviin palveluihin on ollut vähemmän tarvetta ja sitä kautta myös aivan varmasti työkyky viljelijöillä on parantunut. Siinä mielessä

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

voi todeta, että ainakin näiden alustavien arvioiden mukaan tämä projekti on kyllä tuottanut sen, mitä varten se on perustettu, ja hyvä niin. Varmastikaan ei voida vielä nyt ihan lopullisia johtopäätöksiä vetää siitä, onko kaikki tämän projektin ansiota, mutta on ihan rohkaisevaa, että tällä projektilla on todella ollut myönteinen vaikutus, jonka pohjalta on kyllä hyvä sitten säätää tämä pysyväksi ja pyrkiä tällä todella siihen, että viljelijät tiukassa tilanteessa saavat tarvitsemansa palvelut ja sitä kautta pystyvät omaa työkykyään ylläpitämään ja sitä kautta sitten tuottamaan sen suomalaisen ruuan ja muutkin tuotteet, joita me kaikki mielellämme nautimme.

Tältä osin voi kyllä todeta, että tämä on oikein hyvä päätös, jonka sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta tässä mietinnössään on tehnyt, ja nyt on sitten istuntosalin helppo tältä pohjalta tämä lainsäädännöksi säätää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.51 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää hallitusta tästä lakiesityksestä, jolla jatketaan Välitä viljelijästä -hanketta. Olin itse tätä maa- ja metsätalousvaliokunnassa käsittelemässä, kun tästä annoimme lausuntoa. On todella tärkeätä, että viljelijät saavat apua sitä tarvitessaan, ja se on todellakin meidän kaikkien etu.

Tässä Välitä viljelijästä -projektissa vahvuutena on ollut se, että näitä maatalousyrittäjiä neuvovat projektityöntekijät tuntevat maatalouden toimintaympäristön ja heillä on laaja ymmärrys alan sidosryhmistä ja verkostoista. Ajattelen, että varmasti osin siksi nämä tulokset ovat olleet niinkin hyviä kuin miten tässä edustaja edellä niitä kuvasi.

Jaan myös huolen siitä, että maatalousyrittäjien ikärakenne on tällä hetkellä siinä mielessä huolestuttava, että he ikääntyvät ja nuoria on haastavaa saada alalle. Ajattelen, että tarvitaan kaikki keinot siihen, että viljelijät, maataloustuottajat, jotka sitä työtä tekevät, siinä työssä myös jaksavat ja sen avun ja tuen saavat, jota tarvitsevat. Näin voidaan turvata meidän huoltovarmuutta ja sitä, että me saamme turvallista, terveellistä, hyvää kotimaista ruokaa syötäväksemme tulevaisuudessakin.

Eli kiitos hallitukselle tästä esityksestä. Tätä voi lämpimin mielin tukea.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 88/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Lakialoite laiksi tuloverolain 57 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 32/2024 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Asian käsittelyn yhteydessä sallitaan esittely ja keskustelu myös päiväjärjestyksen 20. asiasta.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen.

Asioiden käsittely alkaa esittelypuheenvuoroilla. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.53 **Inka Hopsu vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain 57 §:ää siten, että lainkohtaan lisättäisiin uusi momentti, rahalahjoituksen verotuksessa vähentämiseen oikeuttavaksi tarkoitukseksi myös sosiaali- ja terveysalan sekä globaali-aiheiden, kuten kehitysyhteistyön, humanitäärisen avun, rauhan-
työn, kansainvälisen yhteistyön ja globaalikasvatuksen, hyväksi toimiville kansalaisjärjestöille tehty lahjoitus. Siis esitetään yhteisöille mahdollisuutta tehdä verovähennys lahjoituksista näille järjestöille.

Lainsäädännön nykytila: Tämän hetken tilanne on sellainen, että tässä 57 §:ssä säädetään yhteisöjen lahjoitusten vähennysoikeudesta. Verohallinto myös ylläpitää erikseen listaa niistä toimijoista — säätiöt, yhdistykset ja laitokset — joille tehtävistä lahjoituksista voi tuon vähennyksen saada. Tuloverolain 57 §:n mukaisten lahjoitusten vähennysoikeus koskee vain yhteisöjä, eli esimerkiksi yhtymät eivät ole oikeutettuja vähennykseen. Lahjoitusvähennyksen voi saada vain lahjoituksista, jotka on tehty tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen. Emme siis olisi muuttamassa lain muita ehtoja vaan tätä kohdennusta, mihin lahjoitusvähennystä voi saada.

Arvoisa puhemies! Orpon ja Purran hallitus on toteuttamassa suuria leikkauksia, jotka kohdistuvat kansalaisjärjestöjen rahoitukseen. On selvää, ettei hallitus joko ymmärrä tai halua ymmärtää kansalaisjärjestöjen työn laatua ja kokonaisuutta ja sitä myötä sitä, millaisia vaikutuksia näin rajulla kansalaisjärjestöiltä leikkaamisella voi olla. Vahvan kansalaisyhteiskunnan rooli yhteiskunnan toimivuuden ja keskinäisen luottamuksen vahvistajana on oleellinen. Suomi on ollut yhdistysten ja järjestöjen määrässä mitattuna luvattu maa, ennätysaktiivinen. Ihmiset meillä ovat halunneet tulla yhteen ja ajaa asiaansa, vaikuttaa yhteiseksi hyväksi. Myös taidot osallistua yhteiskunnallisesti ovat näin vahvistuneet, ja järjestökenttä onkin ollut meillä vahva osa toimivaa demokratiaa.

Järjestöt ovat toimineet niin Suomen sairaiden kuin esimerkiksi kehitysmaiden koulutuksen hyväksi. Ne ovat puolustaneet luontoa, keränneet varoja veteraaneille tai järjestäneet asuntoja asunnottomille. Meillä on todella haluttu auttaa ja tuoda oma osaaminen yhteiseksi hyväksi. Meillä on ollut tilaa järjestöjen olla erimielisiä hallitusten kanssa, ja toisaalta hallituksissa on otettu heidän viestinsä vakavasti, annettu tilaa osallistua päätöksentekoon niin kotimaassa kuin kansainvälisissä delegaatioissa. Tätä yhteiskunnallista vahvuuttamme emme saisi nyt leikkausten myötä kadottaa, vaikka työ olisi jäänyt nykyhallituksen edustajille paikoin elämän varrella vieraammaksi ja ehkä etäiseksi, joidenkin mielestä jopa monimutkaiseksi riesaksi, kuten olen kuullut järjestöjen rahoitusta kuvattavan.

Arvoisa puhemies! Etenkin, kun hallitus leikkaa kansalaisjärjestöjen rahoitusta, se osuu kipeästi haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin, sillä juuri heidän parissaan monet järjestöt tekevät työtä, täydentävät julkisia palveluita ja tuottavat niitä, tarjoavat vertaistukea ja omaavat paljon osaamista ja asiantuntemusta. Järjestöjen työ on kohdentunut esimerkiksi lapsiperheille lastenhoitoapuna, asunnottomille asuntona, päihderiippuvaisille erilaisi-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

na hoitomuotoina, köyhille ruoka-apuna, eri potilasryhmille asiantuntijuutena ja maailmanlaajuisesti kriisitilanteiden keskellä eläville turvallisen ympäristön, kouluruoan, ope-
tuksen ja terveydenhoidon varmistajina.

Hallituksen leikkausten lisäksi samaan aikaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimin-
taa supistavat hyvinvointialueiden tiukat taloustavoitteet, joidenkin järjestöjen osalta taas
kuntien tiukka taloustilanne. Avun tarve ei kuitenkaan yhteiskunnassa ole vähentynyt,
vaan päinvastoin talouden tiuketessa moni ihminen on yhä enemmän järjestöjen työn va-
rassa.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 men-
nessä ja saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Tähän mennessä halli-
tus on kuitenkin lähinnä viivytellyt tarvittavien toimien kanssa ja hankaloittanut EU:n il-
masto- ja luontopoliittisia linjauksia. Kansalaisjärjestöt tekevät tärkeää työtä myös ilmas-
tokriisin ja luontokadon torjumisessa niin konkreettisin teoin kuin tietotaitoa vahvistaen.

Arvoisa puhemies! Kehitysviestintää ja globaalikasvatusta tekevien järjestöjen työllä
taas on edistetty YK:n Agenda 2030 -kestävyystoimenpiteiden ohjelman, kestävän kehi-
tyksen ohjelman, tavoitteita laajasti yhteiskunnassa aikana, jolloin niistä ei ole varaa lip-
sua. Tuen tavoitteena on ollut lisätä suomalaisten tietoisuutta globaalin kehityksen haas-
teista ja kansainvälisestä yhteistyöstä niihin vastaamiseksi edistämällä esimerkiksi YK:n
kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa. Rauhantyötä tekevät järjestöt taas ovat tu-
keneet rauhaa, yhteiskunnallista vakautta ja konfliktien ehkäisyä. Suomi onkin profiloitu-
nut konfliktinratkaisun suurmaana. Verovähennyskelpoisuuden laajentaminen mahdollis-
taa kestävämmän tulevaisuuden rakentamisen ja Suomen merkittävän roolin säilyttämisen.

Kehityspolitiikan tulospöytäkirjan vuodelta 22 mukaan kehityspolitiikka ja sen rahoitus
edistävät Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita. Vuosina 19–21 Suomi edisti
rauhaa 20 maassa, etenkin naisten ja nuorten äänten kuulumista. YK-järjestöjen kautta hä-
täapua pystyttiin antamaan 100 miljoonalle ihmiselle 56 maassa. Parantuneilla sää- ja il-
mastopalveluilla jopa 500 miljoonaa ihmistä pystyy varautumaan ilmastonmuutokseen ai-
empaa paremmin. Kehittyviin maihin on saatu yli kaksi miljoonaa työpaikkaa eri instru-
menttien kautta, ja yhä useampi tyttö käy peruskoulun loppuun. Tässä kaikessa työssä
meillä ovat olleet myös järjestöt mukana.

Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella käytiin pitkät parlamentaariset neuvottelut
järjestöjen rahoituksen muutoksista ja jatkuvuudesta rahapelirahoituksen uudistuessa eli
tuottojen siirtyessä valtion budjettiin. Tuottojen laskiessa sovittiin tästä johtuva, loivasti
laskeva rahoitusskenaario parlamentaarisesti yhdessä. Tämän yhteisesti sovitun linjan yli
hallitus käveli mennessä tullen heti kauden alussa. Olemme halunneet edustaja Elon kanssa
etsiä keinoja, jotka helpottavat järjestöjen toimintaa ja turvaisivat osaltaan toiminnan jat-
kuvuutta rahoitusleikkauksista huolimatta.

Suomessa on tällä hetkellä voimassa yksi Euroopan suppeimmista lahjoitusten verovä-
hennyskäytännöistä, kun tarkastellaan lahjoituskohteita. Suomalaisten suosituimmat lah-
joituskohteet, kuten lasten, nuorten ja vanhusten hyväksi tehtävä työ, kehitysmaiden lasten
ja nuorten auttaminen, luonnonsuojelu sekä humanitäärinen apu, eivät oikeuta verovähennys-
nykseen. Tänä vuonna laajan lahjoittamisen kohteena ollut Ukrainan ja ukrainalaisten aut-
taminen ei myöskään ole yhteisöille verovähennyskelpoista. Yritysvastuun merkityksen
kasvamisen myötä kolmannen sektorin toimijoiden tukeminen on yrityksille yksi luonteva
tapa osallistua yhteisten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen. Vähennyskelpois-
ten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen lisäisi lahjoituksia ajankohtaisten ongelmien

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

ratkaisuun ja vahvistaisi Suomessa lahjoittamisen kulttuuria, joka meillä on hyvin eri tasolla kuin monessa muussa Euroopan maassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

16.03 **Tiina Elo vihr** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä omassa lakialoitteessani esitän, että tuloverolain 57 §:ää muutettaisiin siten, että yhteisöjen verovähennysoikeus laajennettaisiin koskemaan järjestöjä, jotka työskentelevät ilmastokriisin torjumiseksi ja siihen sopeutumiseksi, ympäristön ja luonnon suojelemiseksi sekä eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämiseksi. Tämä lakialoitteeni täydentää edustaja Hopsun edellä esittelemää ja edustaja Hopsun tekemää lakialoitetta lisäämällä nämä edellä mainitut järjestöt tähän yhteisöjen verovähennysoikeuden piiriin. Kuten edustaja Hopsu jo hyvin omassa puheessaan toi esille, nykyisellään yhteisöjen oikeus vähentää lahjoitukset verotuksessa koskee vain lahjoituksia, jotka on tehty tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen. Tämä on toki sinänsä hyvä avaus, mutta en pidä verovähennysoikeuden piiriin tulevan järjestökentän tiukkaa rajausta perusteltuna, ja edustaja Hopsu tässä hyvin kuvasi sitä laajaa järjestökentän kokonaisuutta, joka tässä jäisi tämän uudistuksen ulkopuolelle ja jossa tehdään paljon hyvää tämän yhteiskunnan hyväksi.

Nyt kun pääministeri Orpon hallitus leikkaa massiivisesti järjestöjen rahoituksesta, on todellakin tarve laajentaa järjestöjen rahoitus pohjaa, ja se tarve on varsin akuutti. Hallitus on linjannut, että kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen rahoituksesta isomman osan on tulevaisuudessa tultava lahjoituksista valtion rahoituksen sijaan. Valitettavasti Orpon hallitus on kuitenkin ollut tähän mennessä varsin kitsaasti valmis helpottamaan järjestöjen mahdollisuuksia lahjoitusten keräämiseen. Yhteisöjen verovähennysoikeuden laajentaminen olisi järjestöille tärkeä työkalu korvaavan rahoituksen hankkimiseen ja hallituksen kaavaileman lahjoituskulttuurin kehittämiseen. Järjestöt ovat aivan elimellinen osa toimivaa ja aktiivista kansalaisyhteiskuntaa ja demokratiaa. Niillä on keskeinen rooli yhteiskunnallisen päätöksenteon kannalta merkittävän tiedon tuottajina ja vallanpitäjien haastajina ja sparraajina. Ne ovat omalla sarallaan vaikuttavia ja notkeita toimijoita, jotka pystyvät tarttumaan ongelmiin usein viranomaisia nopeammin ja tavoittamaan toiminnallaan sellaisia-kin ryhmiä ja avunsaajia, jotka muuten on hyvin vaikea tavoittaa tai jotka eivät saa apua muualta. Ne myös tarjoavat ihmisille kanavia osallistua ja kokea osallisuutta yhteiskunnassamme.

On syytä pysähtyä hetkeksi miettimään, millainen paikka maailma olisi esimerkiksi ilman ympäristö- ja eläinsuojelujärjestöjä. Olisimmeko ryhtyneet torjumaan ilmastokriisiä ja luontokatoa näinkään ponnekkaasti? Olisimmeko tietoisia eläinten hyvinvointiongelmissa tehoeläintuotannossa tai suhtautuisimmeko eläimiin olentoina, joilla on oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen? Olisiko kansalaisilla konkreettisia keinoja osallistua kehittyvien maiden ihmisten auttamiseen? Järjestöillä on tärkeä rooli siinä, että epäkohdat nousevat julkiseen keskusteluun, meidän päättäjien tietoisuuteen ja myös luovat sitä painetta meille päättäjille muutosten tekemiseen.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen leikkaukset järjestökentälle osuvat aikaan, jolloin tarvitsemme kipeästi kansalaisyhteiskunnan apua aikamme suurten ongelmien, kuten ilmaston kuumenemisen, luontokadon ja eriarvoisuuden kasvun pysäyttämiseen. Tarve kansalaisjärjestöjen työlle on ehkä suurempi kuin koskaan. Ihmiskunnan hyvinvointi ja tule-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

vaisuus on täysin riippuvainen siitä, miten onnistumme ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämässä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Myös Orpon hallitus on paperilla sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä ja saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Tähän mennessä hallitus on kuitenkin valitettavasti keskittynyt vetkuttelemaan välttämättömien toimien kanssa ja heittämään kapuloita EU:n yhteisen ilmasto- ja luontopolitiikan rattaisiin. Luonto- ja ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten nakertaminen on yksi kestävä päätös lisää hallituksen luonnon ja ilmaston kannalta kestävä päätösten sarjassa.

Tämän aloitteen sekä edustaja Hopsun tekemän lakialoitteen tavoitteena on varmistaa, että pystymme tässä vaikeassa taloustilanteessa turvaamaan järjestökentän toimintaedellytykset. On vaikea perustella eri sektoreilla toimiville järjestöille, miksi esimerkiksi liikunnan edistäminen olisi tärkeämpää kuin ympäristökasvatuksen, kehitysyhteistyön tai matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden. Siksi toivon, että hallituspuolueet, otatte tämän asian vakavasti ja laajennatte yhteisöjen verovähennysoikeutta koskemaan ilmastokriisin torjumisen, ympäristön, luonnon- ja eläinsuojelun sekä sosiaali- ja terveysalan, kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, rauhantyön, kansainvälisen yhteistyön ja globaalikasvatuksen hyväksi toimiville kansalaisjärjestöille tehtyjä lahjoituksia, kuten olemme edustaja Hopsun kanssa lakialoitteissamme esittäneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Sitten edustaja Joon Räsänen.

16.09 Joon Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todellakin tilanteessa, jossa julkinen valta omaa rahoitusvastuutaan monelta eri yhteiskunnan sektorilta vähentää, tässä edellä kuuluin perustein — varsinkin kun nämä vähennykset kohdistuvat juuri monelle yleishyödylliselle yhteisölle, jotka toimivat esimerkiksi täällä sosiaali- ja terveydenhuollon kentässä, tuottavat ennalta ehkäiseviä palveluita, ja monessa muussakin kokonaisuudessa — minusta on ihan perusteltua, että pohditaan myös sitä, mitkä olisivat niitä yhteiskunnan toimia, joilla voisimme kannustaa eri tahoja osallistumaan näiden tahojen rahoitukseen. Siinä minusta ihan hyvänä keinona on tämä yhteisövähennys, josta nyt tässä näiden kahden lakialoitteenkin osalta puhutaan. Käytäntöhän tänä päivänä on se, että puhutaan siis vähennyksistä, jotka yhteisö voi tehdä, mikäli se lahjoitus on minimissään sen 850 euroa ja enimmäislään 50 000.

Juuri niin kuin tässä edellä on kuultu, niin tällä hetkellä tämä vähennyskelpoisten toimijoiden joukko on rajattu aika pieneksi, ja minusta on ihan syytä ajatella niin, että tätä tulisi tasapuolisuuden nimessä katsoa hieman laajemmin kuin tuijottaa vain yksittäisiä toimijoita. Siltä osin sellainen pohdinta, jota tässä edellä ollaan kuultu, on minusta ihan hyvä.

Laajemminkin yhteiskunnassa olisi varmaan syytä pohtia sitä, millä tavalla huolehdimme siitä, että jatkossakin yhteiskunnan kuitenkin kokonaisedun kannalta erittäin merkittävät toimijat, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöt ja monet muutkin toimijat, kykenevät jatkossakin toimimaan, kun valtio omaa rahoitusosuuttaan vähentää ja näin tekevät samaan aikaan myös sekä meidän paikallishallinnon toimijat että myös hyvinvointialueet. Sen takiahan on nostettu välillä ideana sitä, pitäisikö tämän yhteisövähennyksen lisäksi meillä olla myös keinoja, joilla ihan yksittäisten henkilöidenkin osalta kannustettaisiin toimimaan siten, että näistä taloudellisista resursseista voitaisiin näissä järjestöissä pitää huoli. Minusta tästäkin on syytä aina tasaisin väliajoin selvityksiä tehdä, että mitä

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

se tarkoittaisi myöskin taloudellisesti ja olisiko se sellainen kannuste, jolla pystyisimme saamaan lisää rahaa näille tärkeille toimijoille.

Mutta tässä vaiheessa totean, että minusta on todella syytä toimia niin, että jos näitä vähennyiskohteita laajennetaan, niin sitten toimitaan kyllä tasapuolisesti eri toimijoiden osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.11 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Räsänen esittelikin jo hyvin niitä rajoja, jotka lahjoituksia koskevat ja jotka tosiaan esityksessämme säilyttäisimme samanlaisina.

Jatkan hieman vapaaehtoistyöstä. Järjestöillä ja vapaaehtoistyöllä on Suomelle valtava merkitys. Esimerkiksi Kansalaisareenan mukaan vapaaehtoistoiminnan laskennallinen arvo taloudelle on 3,2 miljardia euroa vuodessa. Järjestöihin kohdistuvien rahoitusleikkausten myötä vapaaehtoistoiminta ja sen mukanaan tuoma reilu kolmen miljardin arvo ollaan vaarassa menettää, ainakin osittain. Työ saattaa vaatia jatkuakseen esimerkiksi tiloja, pankkipalveluita, hallinnollista tukea, vapaaehtoistyön koordinoitua, koulutusta, rekrytointia ja niin edelleen eli jonkin verran myös palkallista ammatillista työtä. Hallitus on linnannut, että tulevaisuudessa suurempi osa kansalaisjärjestöjen rahoituksesta tulisi rahoittaa kansalaisilta, yrityksiltä ja yhteisöiltä saatavista lahjoituksista valtiontuen sijaan. Hallitus ei ole kuitenkaan osoittanut riittäviä keinoja tämän mahdollistamiseksi suurelle osalle järjestöjä.

Ja vielä kustannusvaikutuksista: Valtiovarainministeriö ja eduskunnan tietopalvelu eivät kumpikaan osanneet antaa arviota näiden meidän lakialoitteiden kustannusvaikutuksista. Tällainen arvio lahjoitusten kertyvästä määrästä ja sen verovähennyksen vaikutuksista vaihtelee todennäköisesti paljon taloustilanteen muuttuessa ja lahjoitusten määrän muuttuessa. Oleellista on kuitenkin, että järjestöt, jotka täydentävät ja paikkaavat julkiselta sektorilta puuttuvaa työtä ja joilta leikataan budjettia, voisivat tasapuolisesti toteuttaa korvaavaa varainhankintaa — nyt näin ei ole.

Esitämme, kuten tässä myös edustaja Räsänen viittasi, että nämä edellä kuvatut sektorit ja niiden järjestötoimijat otetaan jatkossa huomioon myös yksityishenkilöiden verovähennysoikeutta koskevassa keskustelussa. Olen ymmärryksessä, että hallitukselta on tulossa esitys tätä koskien ja siellä on nimenomaan nuoriso ja liikunta valittu näiksi lahjoituksen kohteiksi. Olisin sitä mieltä, että myös sillä puolella tätä järjestökenttää ja edunsaajakenttää olisi syytä tarkastella ja laajentaa.

Toivon, että — vaikka täällä ei nyt ole yhtään hallituspuolueiden kansanedustajaa kuulemassa — tämä meidän aloitteiden viesti tavoittaa heidät ja hallitus ottaa nämä pohdittavakseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

20. Lakialoite laiksi tuloverolain 57 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 33/2024 vp Tiina Elo vihr ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 19. asiakohdassa.

21. Lakialoite laiksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta annetun lain kumoamiseksi

Lakialoite LA 35/2024 vp Tytti Tuppurainen sd

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.15 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakialoite laiksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamisesta. Kyse on lakisääteisestä tuesta, joten sen lakkauttamiseen tarvitaan eduskunnan käytäntöjen mukaisesti lakialoite budjettialoitteen rinnalle. Esitys on tänäkin vuonna osa SDP:n vaihtoehtobudjettia.

Orpon hallitus on tiukassa taloudellisessa tilanteessa tekemässä syviä leikkauksia läpi yhteiskunnan, ja niistä kipeimmät osuvat peruspalveluihin, koulutukseen ja ihmisten hyvinvointiin, mutta samaan aikaan hallitus jättää yritystuet lähes tyystin suojaan sopeuttamiselta. Tämä arvovalinta on kestävä.

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki kuten kaikki muutkin säädettiin hyvässä tarkoituksessa, mutta se ei ole asiantuntija-arvioiden mukaan edistänyt vihreää siirtymää kustannustehokkaasti. Tämä tuki, 150 miljoonaa euroa nykymuodossaan vuoden 2025 budjetissa, ei ohjaa tarpeeksi päästöjen vähentämiseen vaan toimii ennemminkin suoran tuotantotuen muodossa. Vihreän siirtymän rahoituksen kustannustehokkuuteen ja kykyyn vähentää päästöjä on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tässä taloudellisesti kireässä ajassa. SDP esitti jo viime vuonna vaihtoehtobudjetissaan, että tämä tuki tulisi lakkauttaa pääosin säilyttävänä ja tehottomana tukena, ja nyt teimme tästä lakialoitteen.

Myös esimerkiksi valtiovarainministeriö on esittänyt juuri tämän tuen karsimista. Ministeriö arvioi julkisen talouden kartoituksessaan vuosi sitten, että tukia tulisi karsia erityisesti säilyttävien yritystukien osalta. Valtiovarainministeriö nosti tämän tuen siis esimerkiksi. Selvä on, että yritystukien painopiste on oltava taloutta uudistavissa tuissa. Tällä hetkellä energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen vaatimus on, että toiminnanharjoittajan on käytettävä myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia kehittämistoimeen, jolla se tavoittelee päästövähennyksiä, energiatehokkuusparannuksia tai uusiutuvan ener-

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

gian osuuden lisäämistä energiankulutuksessa. Tämän osuuden tulisi vähintäänkin olla suurempi, jos tällaista tukea jatkettaisiin.

Suomi tarvitsee kestäväää kasvua, ja suomalaisten yritysten menestys on riippuvainen vihreän siirtymän onnistumisesta. Kun tässä taloudellisessa tilanteessa on tehtävä säästöjä, säilyttävien yritystukien on oltava mukana. On toki huomattava, että tuki säädettiin alun perinkin määräaikaiseksi, ja myös pääministeri on nostanut esiin, että tuki lakkaa määräajan, vuoden 26, jälkeen. SDP esittää, että energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta luovutaan jo etuajassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

16.18 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on aika useasti esitetty, että osana julkisen talouden tasapainotusta myös yritystukia tulisi kriittisesti tarkastella ja yritystukia tulisi vähentää ja sitä kautta saavuttaa sitten julkiseen talouteen säästöjä. Näin oikeastaan näitä puheenvuoroja on käytetty niin täältä salin vasemmalta puolelta kuin sitten aivan tuolta salin oikealtakin puolelta, ja kaikki olemme olleet yhtä mieltä siitä, että yritystukia olisi syytä karsia.

No, nyt tässä meillä on käsittelyssä aloite, joka tosiasiallisesti juuri johtaisi ja tähtääkin siihen, että yritystukia karsimalla voidaan hakea myös julkiseen talouteen säästöjä. Niin kuin edustaja Kumpula-Natri hyvin tuossa kuvasi, varsinkin tilanteessa, jossa julkisessa taloudessa on krooninen tarve etsiä säästöjä joka vuosi, olisi syytä ainakin aloittaa ensimmäisenä sellaisista kokonaisuuksista, joilla tänä päivänä ei nähdä tarvetta myöskään taloutta uudistavina toimenpiteinä, kuten nyt esimerkiksi tässä kyseessä oleva tuki, joka joka tapauksessa on muutaman vuoden päästä loppumassa, ja jotka olisi syytä näinä aikoina, kun säästöjä tarvitaan, säästää jo nyt saman tien.

Tämä mittaluokka, 150 miljoonaa euroa, on myös valtiontalouden näkökulmasta kohtuullisen iso, ja tällä voitaisiin mieluummin paikata sitten niitä säästöjä, joita tehdään esimerkiksi ihmisten välttämättömiin palveluihin. Me sosiaalidemokraatit mieluummin haluamme turvata nämä ihmisten välttämättömät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja olemme valmiita etsimään säästöjä muualta, ja tässä on yksi konkreettinen säästökohde, jota olemme tarjonneet jo viime vuonna, ja tarjoamme sitä jälleen, ja hallitus voisi siihen suoraan tarttua.

Erityisen perusteltua olisi tarkistella näitä yritystukia senkin takia, että kun me tässä kuitenkin jatkuvasti olemme myös yhteiskuntana suunnittelemassa uusia tukia — tälläkin hetkellä hallitus varmaan tulevina viikkoina tuo tänne eduskuntaan käsittelyyn tämän uuden tukimekanismin, jolla pyritään varsinkin vauhdittamaan näitä vihreän siirtymän investointeja — niin minusta on selvää, että vanhoista on silloin luovuttava. Senkin takia olisi perusteltua, että näiden yritystukien kokonaisuutta katsottaisiin laajasti lävitse, kun kuitenkin pelkästään suorien tukien osalta kysymys on sellaisesta miljardista eurosta joka vuosi, jota käytämme yritysten tukemiseen, ja kun me olemme uusia tukia täällä suunnittelemassa ja tuomassa niitä, niin silloin on syytä myös vanhoista pystyä luopumaan.

Pidän tätä aloitetta erittäin perusteltuna, ja sosiaalidemokraatit tulevat omassa vaihtoehdossaan osoittamaan, että muissakin kokonaisuuksissa ja yritystukien kokonaisuudessa voidaan säästää, vaikka hallitus ei valitettavasti näihin olekaan tarttunut.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri. — Edustaja, onko mikrofoni päällä? [Miapetra Kumpula-Natri: Vain toinen nappi!]

16.21 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Salissa on monta kertaa käyty keskustelua siitä, otammeko valtiontaloutta ja koko Suomen taloutta tarpeeksi vakavasti ja osaako oppositio ehdottaa myös säästökohteita. Tässä tosiaankin toistan vielä, kuten edustaja Räsänen kuvasi, että 150 miljoonaa on merkittävä summa yhdelle vuodelle yhdellä valtiontukimekanismilla ja sähköistämistuella. Ja kun tässä vaatimuskin on, että vain puolet tuen käyttökohteista täytyy olla uudistuvaa tai sähköistämiseen siirtymistä tai fossiilista luopumista, niin ainakin se 75 miljoonaa on silloin hyvin passivoivaa tukea ja sen takia merkittävä säästömahdollisuus ja parempi tukien kohdentaminen ja myös koko arvovalinta siitä, mistä leikkauksia tehdään. Tämä on mahdollista hallituksen ottaa myös sitten omaan toimeenpanon toteuttamiseen. Sitä kautta tämmöinen idea on tarjottu useampaankin kertaan nyt sitten hallituksen ja koko eduskunnan toimitettavaksi. Emme passivoi yrityksiä, vaan koko Suomi oikeastaan tarvitsee nämä vihreät investoinnit ja puhtaan siirtymän.

En ole nähnyt parempaakaan suunnitelmaa kuin se yli 200 miljardia oleva lista, josta EK hyvin pitää yllä aiotuista hankkeista, jotka tähtäävät vihreään kasvuun. Jos joku toinen ala jostain tulisi, niin olisi hienoa nähdä samanmoisia investointi- ja kasvusuunnitelmia. Suomi oikeastaan kaatuu tai etenee tällä vihreällä kasvutahdilla, jota ollaan julkisesti yrityspuolelta jo suunniteltu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kumpula-Natri tässä hyvin edellä totesi, niin varmaan meidän kaikkien yhteinen tavoitteemme on todella edistää tätä vihreätä siirtymää, vihreitä investointeja, koska niitä Suomi todella tarvitsee. Tässä täytyy todeta, että tämän hallituksen aikanahan tämä investointihalukkuus varsinkin näihin vihreän siirtymän investointeihin on suorastaan dramaattisesti vähentynyt, kun vertaa niihin suunnitelmiin, joita jo edellisenkin kauden aikana yrityksillä on ollut. Sen takia meidän tulisi käyttää enemmänkin voimavarojamme siihen, millä tavoin voimme vaikuttaa siihen, että nämä vihreät investoinnit lähtevät todella toteutumaan ja sitä kautta Suomeen saadaan uutta työtä, saadaan luotua uutta kasvua.

Kun tämän tuen osalta on osoitettu, että tässä on hyvin paljon enemmänkin näitä passivoivia elementtejä, senpä takia olisi todella syytä nyt keskittyä sitten siihen, että kun uusia tukia muovaamme — ja nyt todella odotamme, että hallitus tuo tänne tämän investointikannustimen — niin sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että sen investoinnin alarajaa olisi syytä laskea, jotta myös keskisuuret yritykset saataisiin mukaan tekemään näitä investointeja. Myös tukiaikaa olisi syytä pidentää kahteen vuoteen, jotta se oikeasti keskittyisi myös uusiin investointeihin. Näitä samoja elementtejä ovat myös lausunnonantajat omissa palautteissaan tähän lakiesityksen antaneet. Kun tiedetään, että sitten, jos näitä parametrejä muutetaan, niin totta kai tästä koituu valtiolle myös suuremmat tulonmenetykset. Senpä takia on johdonmukaista toimia silloin niin, että kun halutaan tehdä joku uusi tuki — ja sosiaalidemokraatit esittävät, että tehdään parempi tuki kuin mitä hallitus on esittämässä — osoitamme myös sitten kohteita, joista voidaan säästää. Senpä takia on todella syytä tarkastella yritystukia kriittisesti, elikkä karsitaan niitä tukia, jotka enemmänkin painottuvat

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

vain nykytilan säilyttämiseen, ja kohdistetaan panoksemme niihin tukiin, joilla oikeasti pyritään vauhdittamaan yhteiskunnan uudistumista, luomaan taloudellista kasvua ja takaamaan suomalaisille työpaikkoja. Veikkaisinpa, että suomalaisten laaja enemmistö ja myös yritysten laaja enemmistö on täysin samaa mieltä tästä asiasta, että Suomen vähäiset paukut, joita meillä on käytettävissä, laitetaan enemmänkin uuden luomiseen kuin vanhan säilyttämiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 153/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelytapaa:

Asian käsittely alkaa torstaina 7.11.2024 kello 16 pidettävässä täysistunnossa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia.

Muutosesitykset on jätettävä keskustuskansliaan viimeistään torstaina 7.11.2024 kello 10 mennessä. Asiaan liittyvät äänestykset ovat perjantaina 8.11.2024. Siltä osin kuin lisätalousarvioesitykseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 111/2024 vp

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n vihreitä joukkolainoja koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 77/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2024 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 20/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 7.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

27. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 7.11.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari